

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ
ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ»**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: κ. ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΤΟΥΡΝΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
Α.Μ.: 2005103**

**ΚΑΛΑΜΑΤΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διπλωματική μου εργασία με τίτλο «Πολιτιστική και Τουριστική Ανάπτυξη στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων» έχει ως στόχο να μελετήσει τις έννοιες του πολιτισμού, του τουρισμού, της ανάπτυξης και την πολιτιστική και τουριστική δραστηριότητα που υπάρχει στο δήμο Αγίων Θεοδώρων.

Ο πολιτισμός αν και είναι έννοια που δεν έχει αποσαφηνιστεί πλήρως το περιεχόμενο της, χρησιμοποιείται στην καθημερινότητα. Πολλοί επιστήμονες έχουν ασχοληθεί με τον πολιτισμό έχοντας ως στόχο την απόδοση του ορισμού του και την διευκρίνιση της έννοιας του. Συχνά όμως συμβαίνει να ταυτίζουν την έννοια του πολιτισμού με την έννοια της παιδείας και της κουλτούρας. Αποτελεί βασικό στοιχείο της εθνικής ταυτότητας ενός λαού και παράγοντας μίας κοινωνικής συνοχής. Ένας τόπος γίνεται δανειστής αλλά και δανειολήπτης πολιτιστικών αγαθών προς όφελος της ανάπτυξης του.

Ένας τομέας που αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την ανάπτυξη ενός τόπου είναι ο τουρισμός. Ο τουρισμός είναι ο σημαντικότερος οικονομικός παράγοντας και χρησιμοποιείται για ην προώθηση της Περιφερειακής ανάπτυξης προσφέροντας έσοδα στις τουριστικές περιοχές. Ανάλογα με το πλήθος και τον τρόπο κίνησης, και επιλογή του τόπου των τουριστών διακρίνεται σε μαζικό, εσωτερικό και εναλλακτικό. Βέβαια ο τουρισμός κατηγοριοποιείται σε εγχώριο, εξερχόμενο, εισερχόμενο, διεθνή, εσωτερικό και εθνικό. Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών διέκρινε τον τουρίστα από τον επισκέπτη και τον εκδρομέα. Ο τουρισμός στον Ελλαδικό χώρο εμφανίζεται μέσω ειδικών μορφών του όπως: ο εναλλακτικός οικολογικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο θεραπευτικός - ιαματικός, ο συνεδριακός, ο θρησκευτικός, ο πολιτιστικός και ο αθλητικός – καταδυτικός τουρισμός. Τις τελευταίες δεκαετίες οι επιχειρήσεις και τα ξενοδοχεία ακολουθούν στρατηγικό σχεδιασμό για να πετύχουν τουριστική ανάπτυξη, μεγιστοποιώντας έσοδα, προστατεύοντας παράλληλα το πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον. Αν και ο τουρισμός θεωρείτο ωφέλιμος για την κοινωνία τις τελευταίες δεκαετίες η δραστηριότητα του προκαλεί προβλήματα στο ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον.

Ωστόσο η οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης ενισχύθηκε από την αύξηση της τουριστικής κίνησης, η οποία καθορίζεται από οικονομικές κοινωνικές και πολιτικές ενέργειες. Οι τουρίστες επιλέγουν για προορισμό τους τις Ευρωπαϊκές χώρες κάνοντας σύντομα και συχνά ταξίδια. Η Νομισματική Ένωση βοήθησε στην

ενδυνάμωση αυτής της τουριστικής ανάπτυξης. Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από πολιτιστική ποικιλομορφία καθώς στηρίζει την ανάπτυξη των παραδόσεων των χωρών – κρατών της. Έτσι, η κάθε χώρα παρουσιάζει την δική της πολιτιστική κληρονομιά, η οποία αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων και παραγωγικό τομέα απασχόλησης για εκατομμύρια ανθρώπους.

Ένας άλλος ευρέως γνωστός όρος είναι αυτός της αειφόρου ανάπτυξης, ο οποίος αναφέρεται στην: «ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες». Αν και διακρίνεται σε τέσσερις διαστάσεις, στην οικονομική, στην κοινωνική, στη πολιτική και στη διοικητική, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτές συνυπάρχουν και αλληλεξαρτούνται. Γενικά οι θεωρητικοί και οι Νεομαρξιστές πίστευαν πως για να επέλθει ανάπτυξη χρειάζεται η διασφάλιση της ανθρώπινης ζωής και των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικό της ανάπτυξης ενός τόπου είναι πως «γεννά» υπανάπτυξη σε μία άλλη περιοχή. Για να επέλθει ανάπτυξη σε μία περιοχή σχεδιάστηκε το Ε.Σ.Π.Α. για το χρονικό διάστημα 2007 – 2013 και ασχολείται: α) περιβάλλον – αειφόρος ανάπτυξη, β) ενίσχυση προσπελασιμότητας, γ) ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα, δ) ψηφιακή σύγκλιση, ε) ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και στ) εκπαίδευση δια βίου.

Όσον αφορά στους Αγίους Θεοδώρους, είναι ένας μικρός Δήμος, ο οποίος γεωγραφικά ανήκει στην Στερεά Ελλάδα αλλά υπάγεται στο Νομό Κορινθίας. Είναι ο πρώτος δήμος που συναντά κάθε επισκέπτης όταν μπαίνει στο νομό από την εθνική οδό Αθηνών – Κορίνθου. Η γενική απογραφή πληθυσμού του 2001 σημείωσε 5.960 μόνιμους κατοίκους για την περιοχή. Το όνομα του τόπου δόθηκε προς τιμήν των Αγίων Θεοδώρων (Τήρων – Στρατηλάτης), προστάτες του τόπου. Παρουσιάζει πολιτιστικό υπόβαθρο αλλά και μυθολογικό ενδιαφέρον. Η περιοχή κατά την διάρκεια της χρονιάς διεξάγει πλήθος τουριστικών εκδηλώσεων προσελκύοντας τους ντόπιους και επισκέπτες. Οι προσπάθειες γίνονται από τους Συλλόγους, το Πολιτιστικό Κέντρο, την Δημοτική Κοινωφελούς Επιχείρηση και του ίδιου του Δήμου. Μερικές από τις πολιτιστικές δραστηριότητες του τόπου λαμβάνουν χώρα στην ιστορική Μονή του Πραβίου, στο παραδοσιακό εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων καθώς και στο «Θέατρο Περγιάλη». Διεξάγονται και άλλες αξιόλογες δραστηριότητες που στοχεύουν στον εμπλουτισμό της πολιτιστικής ανάπτυξης. Παράλληλα παρατηρείται η έλλειψη μουσειακής υποδομής, που έχει ως αποτέλεσμα να μη στεγάζονται τα ευρήματα του τόπου. Εκτός από πολιτιστικό ενδιαφέρον, ο

τόπος παρουσιάζει και τουριστικό. Οι Άγιοι Θεόδωροι αποτελούν κοντινό προορισμό για τους κατοίκους της Αττικής, οι οποίοι επιθυμούν να κάνουν διακοπές. Η λειτουργία προαστιακού σιδηρόδρομου και του ΚΤΕΛ βοήθησε επιπλέον στη διέλευση επισκεπτών. Επίσης, η ανάπτυξη που σημειώνει ο τόπος έχει προέρθει από το σύγχρονο, εμπορικό και αστικό κέντρο της Κορίνθου, αφού είναι αποδεκτό ότι αναβαθμίζει πνευματικά και τουριστικά τους υπαγόμενους δήμους της. Στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων απαντώνται ειδικές μορφές τουρισμού όπως αθλητικός – καταδυτικός, πολιτιστικός και θρησκευτικός. Ο Δήμος και οι φορείς του τουρισμού εκμεταλλεύονται τον ορεινό και παραθαλάσσιο πλούτο για την εξασφάλιση δραστηριοτήτων. Οι επιχειρηματίες και οι ξενοδόχοι λειτουργούν τις επιχειρήσεις τους με σκοπό να ικανοποιήσουν τους επισκέπτες και να διασφαλίσουν την παραμονή τους.

Τέλος επισημαίνεται ότι πέρα από το πολιτιστικό και τουριστικό γίνεσθαι που υφίσταται στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων, θα ήταν συνετό να πραγματοποιηθούν περαιτέρω δραστηριότητες και υποδομές για την ανάπτυξη της περιοχής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	σελ.5
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	σελ.6
Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ	σελ.8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	σελ.8
1.1. Ορισμός του πολιτισμού	σελ.8
1.2. Έννοιες του πολιτισμού	σελ.10
1.2.1. Αξιοποίηση πολιτιστικών αγαθών.....	σελ.11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ.13
2.1. Έννοια τουρισμού	σελ.13
2.1.1. Τα πέντε βασικά στοιχεία του τουρισμού	σελ.14
2.1.2. Ο ορισμός του τουρίστα	σελ.14
ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	σελ.15
2.2. Ο τουρισμός στον ελλαδικό χώρο.....	σελ.15
2.2.1. Ειδικές μορφές τουρισμού.....	σελ.16
2.2.2. Σύγκριση τουριστικής ανάπτυξης Ελλάδας με Ευρώπη	σελ.17
2.2.3. Σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης σε 6 στάδια	σελ.19
2.2.4. Επιπτώσεις τουρισμού.....	σελ.19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ	σελ.21
3.1. Η Έννοια της αειφόρου ανάπτυξης	σελ.21
3.1.1. Ενίσχυση των πόρων για ορθολογική ανάπτυξη	σελ.23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV, ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	σελ.25
4.1. Τουριστική ανάπτυξη στην Ευρώπη.....	σελ.25
4.1.1. Το διαδύκτιο και το η-επιχειρείν για τουριστική ανάπτυξη	σελ.26
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	σελ.26
4.2. Πολιτιστική ανάπτυξη στην Ευρώπη.....	σελ.26
4.2.1. Πρόγραμμα culture (πολιτισμός).....	σελ.27
ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄	σελ.28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V, Ο ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	σελ.28
5.1. Γενικά για τον Δήμο.....	σελ.28
5.1.1. Πολιτισμικό παρελθόν των Αγίων Θεοδώρων	σελ.29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ	σελ.31
6.1. Πολιτιστικοί φορείς και θεσμοί.....	σελ.31
6.1.1. Η προβολή του πολιτισμού.....	σελ.31
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ	σελ.33
6.2. Ο τουρισμός, η κυριότερη πηγή οικονομίας....	σελ.33
6.2.1. Η Κόρινθος βοηθά στην περιφερειακή ανάπτυξη.....	σελ.34
6.2.2. Ειδικές μορφές τουρισμού στο Δήμο	σελ.34
6.3. Υποδομές του τουρισμού.....	σελ.35
6.3.1. Ξενοδοχεία και Camping.....	σελ.35
6.3.2. Παραδοσιακή αγορά	σελ.38
6.3.3. Συνεργασία Τ.Α και ιδιωτών για τουριστική ανάπτυξη	σελ.38

6.3.4. Τεχνολογική ανάπτυξη.....	σελ.38
6.3.5. Αξιοποίηση φυσικού πλούτου.....	σελ.39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII, ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ	
ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ	σελ.40
7.1. Η ταυτότητα της έρευνας.....	σελ.40
7.2. Η ανάλυση του ερωτηματολογίου	σελ.40
7.3. Συμπεράσματα της έρευνας	σελ.51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
8.1. Γενικά συμπεράσματα και προτάσεις	σελ.53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σελ.56
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΕΙΚΟΝΕΣ	σελ.57
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	σελ.60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	σελ.64
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	σελ.64

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την διπλωματική μου εργασία, νιώθω την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που με βοήθησαν για την εκπόνησή της. Ειδικότερα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου, κ. Αλεξόπουλο, για την χρήσιμη συμβολή του και την πολύτιμη αρωγή που μου προσέφερε, για τις κατευθυντήριες οδούς που μου έδωσε και το χρόνο που μου αφιέρωσε.

Επίσης, θέλω να ευχαριστήσω τους υπαλλήλους που εργάζονται στους Πολιτιστικούς Συλλόγους και την Τοπική Αυτοδιοίκηση των Αγίων Θεοδώρων για τις χρήσιμες πληροφορίες που μου παρείχαν όσον αφορά στην πολιτιστική και τουριστική δράση του Δήμου.

Τέλος, θερμά ευχαριστώ την οικογένεια μου, που βρίσκεται στο πλευρό μου τόσα χρόνια και με στηρίζει σε όλες τις προσπάθειές μου για την κατάκτηση των στόχων μου.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Σκοπός της διπλωματικής μου εργασίας είναι η μελέτη του πολιτιστικού και τουριστικού γίνεσθαι της πόλης των Αγίων Θεοδώρων, καθώς και της αντίστοιχης ανάπτυξης που υφίστανται μέσα από την συμβολή των δύο σημαντικών τομέων, αυτού του πολιτισμού και αυτού του τουρισμού. Το θέμα της εργασίας «Πολιτιστική και Τουριστική Ανάπτυξη στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων», αναδεικνύει τον πολιτισμό του τόπου όσον αφορά την ιστορία – μυθολογία του, το αρχαιολογικό ενδιαφέρον του, τα πολιτιστικά δρώμενα, τα ήθη – έθιμα, καθώς και τον τουρισμό ως το σημαντικότερο, κερδοφόρο παράγοντα της οικονομίας της περιοχής. Η συλλογή των στοιχείων έγινε με βάση την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση μας και η ανάλυση των δεδομένων μας έδωσε το έναυσμα για τη μελέτη τους.

Η λέξη «πολιτισμός» χρησιμοποιείται ευρέως στον καθημερινό λόγο, χωρίς να έχει αποσαφηνιστεί η σημασία του. Έχουν δοθεί κατά περιόδους διαφορετικοί ορισμοί της έννοιας του και οι περισσότεροι συγχέουν τον πολιτισμό με την κουλτούρα. Στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων, υπάρχει έντονη πολιτιστική ανάπτυξη, η οποία υποστηρίζεται από τους γειτονικούς δήμους, το δήμο του, τη Δημοτική Κοινωφελή Επιχείρηση Αγίων Θεοδώρων, το πολιτιστικό κέντρο, τους συλλόγους, όπως ο Εμπορικός Επαγγελματικός σύλλογος, ο σύλλογος Πραθίου, ο σύλλογος Γυναικών κ.α. Η πολιτιστική δραστηριότητα του τόπου είναι βασισμένη στην εκπαίδευση, στην εκκλησία και την ψυχαγωγία.

Ο τουρισμός αποτελεί τη μεγαλύτερη βιομηχανία στην παγκόσμια οικονομία και προσφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη στις τουριστικές περιοχές. Οι Άγιοι Θεόδωροι ως μία κωμόπολη που συνδυάζει βουνό και θάλασσα, έχει κατορθώσει να αναπτύξει δραστηριότητες για τους επισκέπτες της, οι οποίες είναι συνυφασμένες με τη γεωγραφική της θέση. Έτσι αναπτύχθηκε ο αθλητικός – καταδυτικός τουρισμός, ο πολιτιστικός και ο θρησκευτικός τουρισμός. Σημαντικό ρόλο για την αξιόλογη ανάπτυξη του Δήμου έχει και ο πολιτισμός του τόπου σε συνδυασμό με την τουριστική κίνηση.

Ως κύριοι πάροχοι του πολιτιστικού και τουριστικού προϊόντος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση των Αγίων Θεοδώρων σε συνεργασία με τους συλλόγους, τη Δημοτική Κοινωφελή Επιχείρηση και το Πολιτιστικό Κέντρο καταβάλλουν αξιόλογη προσπάθεια για μία αειφόρο ανάπτυξη. Το ερωτηματολόγιο που τίθεται έχει ως στόχο

του την πληροφόρησή μας για την αντιμετώπιση του πολιτιστικού και τουριστικού γίνεσθαι τόσο από τους παρόχους όσο και από τους δέκτες. Στα συμπεράσματα, συμπεριλαμβάνονται προτάσεις που σκοπεύουν να αναβαθμίσουν ποιοτικά το τόπο και να αξιοποιήσουν κατάλληλα αναξιοποίητες περιοχές του.

Α΄ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1.1. Ορισμός του πολιτισμού

«Η λέξη πολιτισμός, αν και χρησιμοποιείται ευρύτατα και κυρίως στον καθημερινό λόγο, δεν έχει σαφές και ξεκάθαρο περιεχόμενο. Γενικότερα αποτελεί το σύνολο των υλικών πνευματικών αξιών που δημιουργήθηκαν από την ανθρώπινη δράση διαχρονικά».¹ Συχνά, η έννοια του συνδέεται με την έννοια της παιδείας και της κουλτούρας, για αυτό δεν μπορεί με σαφήνεια να προσδιοριστεί ο ορισμός του. Παρουσιάστηκε πρώτα στη Δ. Ευρώπη στα τέλη του 18^{ου} αιώνα και ύστερα καθιερώθηκε τον 19^ο αιώνα κατά την εποχή που αποκαλείται «νεωτερικότητα».² Στα ελληνικά γράμματα, το 18^ο αιώνα, εμφανίστηκε με εκπρόσωπο τον Αδαμάντιο Κορραή, ενώ σαν λέξη έχει την ρίζα της στη λέξη πόλις - πολίτης. Απέκτησε διαφορετικές έννοιες σχετικά με τον ορισμό και αποδόθηκε σε όρους ανθρωπιστικών και επιστημών της φιλοσοφίας, της ιστορίας, της αρχαιολογίας, κ.λ.π. Αποτελεί βασικό στοιχείο της εθνικής ταυτότητας ενός λαού και ο παράγοντας μιας κοινωνικής συνοχής. Μέσα από την ιστορία, αποδόθηκαν στο πολιτισμό διάφορες σημασίες και ορισμοί, ανάλογα την χώρα και τα άτομα που ήταν χρήστες.³ Στη Δύση, «Πολιτισμός» ήταν η εκλεπτυσμένη συμπεριφορά του ατόμου, η ευγένεια, η απελευθέρωση των ηθών και η προοδευτικότητά του συνόλου προς το καλύτερο. Σκοπός του, ήταν να δημιουργήσει μια πολιτισμένη και εκπολιτιστική Δύση.⁴

---

¹ Μπιτσάνη 2004: 29.

² Μπιτσάνη 2004: 29.

³ Πολιτισμός: Φ. Κ. Βώρος: « ο πολιτισμός είναι έννοια πολύπληθη και πρέπει να γίνεται με αναφορές σε μελέτες, ειδικά όσες γράφουν για την ιστορία, την φιλοσοφία, την θεωρία κ.λ.π». www.voros.gr

⁴ Πολιτισμός: Φ. Κ. Βώρος: «ο πολιτισμός δηλώνει, το δημιούργημα των ανθρώπων αφού άρχισαν να ζουν όντας μαζί (συννοικούν), να συνεργάζονται και να συνομιλούν διαμορφώνοντας έτσι γλώσσα. Διατυπώνουν κανόνες αμοιβαίας συμπεριφοράς και γράφουν νόμους. Διασκεδάζουν μαζί, ερευνούν μαζί με επιστήμη, εμπειρία, μυθολογία και θρησκεία. Φροντίζουν για την εκπαίδευση. Ενδιαφέρονται για μορφές κατοικίας και τέχνης. Διαμορφώνουν θεσμούς π.χ. αστυνομία για προστασία από άνομους. Μας διαμορφώνουν συνειδήσεις τα άτομα. Όλα αυτά λοιπόν πράττουν οι πολιτισμένοι άνθρωποι και συγκροτούν την κοινωνία». www.voros.gr

Σύμφωνα με τον Albert Sanon «ο πολιτισμός εξέφρασε την ανάγκη παγκοσμιοποίησης του διαφωτισμού και ολοκλήρωσης μιας προόδου της ανθρωπότητας, με τις κοινωνίες να οφείλουν να συμμετέχουν στον ενιαίο πολιτισμό, ακολουθώντας το παράδειγμα των αναπτυσσόμενων χωρών».⁵

Τον 19^ο ο πολιτισμός συγγεόταν ακόμη με την πρόοδο και συμπεριλαμβάνει κουλτούρες. Ο Levi Strauss μιλάει για «ενιαίο πολιτισμό, (civilization), που απαρτίζεται από διάφορες κουλτούρες, κρατώντας έτσι ο πολιτισμός την υπερεθνική του έννοια, και η κουλτούρα χρησιμοποιείται για ενδοκοινωνικά επίπεδα».⁶ Άρα αντιπροσωπεύει την ενότητα και την διαφοροποίηση αντίστοιχα.

Στην Παγκόσμια Σύνοδο, της Mondiacult, που έγινε το 1982, για την πολιτιστική πολιτική στο Μεξικό υποστηρίχθηκε ο πολιτισμός αντιπροσωπεύει πνευματικά, υλικά, διανοητικά, συναισθηματικά στοιχεία, που απαρτίζουν το κοινωνικό σύνολο. Περιλαμβάνει γράμματα, τέχνες, συστήματα αξιών, πολιτιστική κληρονομιά, λογοτεχνία, παραδόσεις, κ.λ.π. Γενικά γνωστοποιεί ένα λαό στους υπόλοιπους λαούς του κόσμου. Ο Τέηλор διαχώρισε τον πολιτισμό και την κουλτούρα από την μέχρι τότε παρεμφερή εννοιολογία. Ο Διαφωτισμός και οι κοινωνικές συνθήκες του πολιτισμού είχαν επηρεάσει την άποψή του. Βέβαια ο Τέηλор υποστήριξε ότι υπάρχουν πολιτιστικές φάσεις εξέλιξης. Ο Φραντς Μπόας, συμφώνησε με την παραπάνω άποψη, όμως συμπλήρωσε πως ο πολιτισμός μπορεί να αξιολογηθεί με κριτήρια. Όσον αφορά την Γερμανία, προσέγγισε και εκείνη την έννοια του πολιτισμού, με κύριο εκφραστή της τον Γιόχαν Χέρντερ. Ο Χέρντερ υποστήριξε πως ο κάθε λαός έχει μία «λαϊκή ευφυΐα», ενώ ο ιστορικός Καρλ Λάμπρεχτ αναφέρθηκε στην «λαϊκή ψυχή» κάθε λαού. Ο πολιτισμός αποτελεί πολιτιστική εθνική ταυτότητα, είναι διαχρονικό συστατικό και έχει συγκροτήσει κράτη (π.χ. η φυλή Ναζί).

Γίνεται αντιληπτό, πως πραγματοποιήθηκαν αρκετές προσπάθειες για να προσδιοριστεί και να αναλυθεί ο όρος «πολιτισμός» από διάφορους ιστορικούς, ώστε να αποσαφηνιστεί και να οδηγηθούμε σε κάποια συμπεράσματα. Για να καταλήξουμε στην έρευνα, θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψη τις αφορμές που δόθηκαν κατά καιρούς:

---

⁵ www.wikipedia.gr

⁶ www.wikipedia.gr

- 1) «ο πόλεμος των πολιτισμών», μεταξύ Ευρώπης - Αμερικής και Taliban⁷, που έγκειται στα πλαίσια θρησκευτικών διαφορών ανάμεσα στην Ανατολή και την Δύση.
- 2) Το πλήθος συγγραμμάτων από ανθρώπους που προσέγγισαν τον πολιτισμό διαφορετικά και δημιούργησαν σύγχυση στη λογική.

1.2. Έννοιες του πολιτισμού

Στον παραπάνω ορισμό έχουν στηριχθεί οι μελέτες των ειδικών, και διακρίνουν τους εξής τομείς πολιτισμού με τους αντίστοιχους θεσμούς :

- Οικονομική δραστηριότητα: είναι ο βασικότερος τομέας για την επιβίωση των ανθρώπων, αφού ο πολιτισμός προσφέρει συνεχώς στην οικονομία με την παραγωγή αγαθών, την επεξεργασία, το εμπόριο, τις μεταφορές κ.λ.π. Οι αντίστοιχοι θεσμοί είναι από τις λαϊκές αγορές, τους συνεταιρισμούς μέχρι και τα διεθνή χρηματιστήρια.
- Πολιτιστική οργάνωση και πολιτικοί θεσμοί: ο πολιτισμός συμμετέχει μέσω των εκλογών, των κομμάτων, της Βουλής. Υπάρχει νομοθετική λειτουργία και απονέμεται δικαιοσύνη σύμφωνα με τους νόμους για μία πολιτισμένη κοινωνία.
- Επιστήμες – Γράμματα - Τέχνες: υπάρχουν Επιστημονικά Σωματεία και Εταιρίες Λογοτεχνίας, κ.α.
- Εκπαίδευση και θεσμοί: η πραγματοποίηση τους γίνεται με την ύπαρξη των σχολείων, των Ινστιτούτων, των Πανεπιστημίων, κ.α.
- Εκκλησία-Θρησκεία και αντίστοιχοί θεσμοί: η σύνδεση του πολιτισμού γίνεται και με την θρησκεία μέσα σε ναούς, με τις λειτουργίες, με τις εκκλησιαστικές σχολές κ.α.
- Κοινωνική δομή-Κοινωνικές ομάδες: οι οποίες έχουν αναπτυχθεί σε μια πολιτισμένη κοινωνία με αντιλήψεις με τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας.
- Ψυχαγωγία και θεσμοί: είναι παράγοντας πολιτισμού ενός τόπου, αφού ο λαός ψυχαγωγείται με κέντρα διασκέδασης, θέατρα, λυρική σκηνή, μουσεία κ.α.⁸

---

⁷ Taliban: σημαίνει μαθητής.

⁸ www.voros.gr

Απαραίτητο στην ολοκλήρωση της διευκρίνησης της έννοιας κρίνεται η συμπλήρωση λίγων ακόμη πληροφοριών. Όλα τα επιτεύγματα του πολιτισμού μιας κοινωνίας, εκφράζουν την ζωή σε κάθε περίοδο και βρίσκονται σε αλληλεπίδραση. Για παράδειγμα υπάρχουν περιπτώσεις, στην ίδια πάντα κοινωνία, να πραγματοποιούνται βήματα θετικά όπως η τεχνολογική ανάπτυξη και βήματα βραδύτερα όπως τα θέματα δικαιοσύνης. Σε κάθε περίπτωση τα πολιτιστικά αγαθά πρέπει να παράγονται με τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρεται ανάπτυξη. Αξίζει να σημειωθεί, πως μια χώρα γίνεται δανειολήπτης πολιτιστικών αγαθών αλλά ταυτόχρονα μπορεί να γίνει και δανειστής αγαθών. Τέτοια αγαθά θεωρούνται τα έργα τέχνης, τα έθιμα, η ψυχαγωγία, αντικείμενα μας καθημερινότητας, η γλώσσα, η μουσική, κ.α. Παρατηρούμε λοιπόν πως υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ των χωρών και αυτό οφείλεται στο πολιτισμό και την ανάπτυξή μας. Τα αγαθά του πολιτισμού προσφέρονται σε περιοχές, ανεξάρτητα από το μέγεθος και την οικονομική τους δύναμη. Μπορεί επίσης ένας τόπος να διαθέτει πλούσια πολιτισμικά αγαθά και να παρουσιάζει την ίδια ανάπτυξη με έναν που να μην διαθέτει πλούσια πολιτισμική δραστηριότητα. Το γεγονός οφείλεται στη λανθασμένη ή στη σωστή χρήση των πολιτισμικών πόρων. Συμπερασματικά οι πολιτισμοί δε εκφράζουν ποιοτικά ανώτερο τόπο ή ποιοτικά κατώτερο. Ο κάθε τόπος είναι μια ξεχωριστή κατάθεση στη πολιτισμική προσπάθεια.

1.2.1. Αξιοποίηση πολιτιστικών αγαθών

Ο πολιτισμός δεν αποτελεί για πολλές χώρες «εμπόρευμα», διότι μέσω του διαδικτύου πολλά από τα αντικείμενα του πολιτισμού προσφέρονται δωρεάν. Έχει καθιερωθεί σε αρκετές περιοχές η ελεύθερη είσοδο των ενδιαφερόμενων σε εκθέσεις, σε μουσεία και σε πολιτιστικές εκδηλώσεις που τις περισσότερες φορές έχει την μορφή θεάτρου στο δρόμο ή συναυλιών. Το κόστος όλων αυτών των δραστηριοτήτων καλύπτεται είτε από το δημόσιο είτε από τον ιδιωτικό τομέα. Στο δημόσιο τομέα οι ΟΤΑ και το Κράτος επιδοτούν εκδηλώσεις. Στην δεύτερη περίπτωση το κόστος αναλαμβάνεται από τον ιδιωτικό τομέα με επιχορηγήσεις και διαφημίσεις. Ο πολιτισμός με την διαφήμιση (μας προτείνει ο ιδιωτικός τομέας) μπορεί να οδηγήσει σε ανεπιθύμητα αποτελέσματα ενώ αντίθετα το Κράτος και οι ΟΤΑ θα φροντίσουν να καταλήξει σε κοινωνική πράξη.

Άλλο ένα φαινόμενο των σύγχρονων κοινωνιών που μας χαρακτηρίζει, είναι η έντονη πολυπολιτισμική πολιτική (κυρίως στη Δύση). Αυτή την μορφή την υιοθετούν

περιθωριοποιημένες ομάδες αμφισβητώντας έτσι την παραδοσιακή ιεραρχία και τη θέση που έχουν ορισμένοι, σχετικά με τη γλώσσα, το φύλλο, τη θρησκεία, το χρώμα δέρματος κ.α. Η πολυπολιτισμικότητα ταυτίζεται με την έννοια μας παγκοσμιοποίησης, την οποία επικαλούνται οι φιλελεύθερες αντιλήψεις εθνικού πολιτισμού και οι συντηρητικές αντιλήψεις μειονοτικού πληθυσμού. Ο πολιτισμός, εν τέλει, αποτελεί μέσον ανάπτυξης μας κοινωνίας, αρκεί να γνωρίζει να αξιοποιήσει τα αγαθά που της προσφέρει, ειδάλλως μπορεί να μετατραπεί σε μέσο καταστροφής του ανθρώπου. Η επιστήμη, η τέχνη, η φιλοσοφία, το δίκαιο, κ.α. ως τομείς του πολιτισμού, μέσα από διάφορα στάδια μπορούν να εξευγενίσουν το ανθρώπινο γένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1. Έννοια τουρισμού

«Το φαινόμενο εμφανίζεται όταν πραγματοποιούνται προσωρινές επισκέψεις (ή διανυκτερεύσεις) εκτός της μόνιμης κατοικίας, για οποιοδήποτε λόγο εκτός από τη διεκπεραίωση αμειβόμενων εργασιών στο τόπο επίσκεψης»⁹ σύμφωνα με τον Burkat – Medlik (1981). Ο τουρισμός σε πολλές χώρες είναι ο σημαντικότερος, αν όχι ο κύριος οικονομικός παράγοντας και εργαλείο προώθησης της περιφερειακής ανάπτυξης. Παράλληλα είναι ο πιο διαδεδομένος τρόπος ψυχαγωγίας, ειδικά για τον Δυτικό Κόσμο.¹⁰ Ο τουρισμός αποτελεί την μεγαλύτερη βιομηχανία, προσφέροντας σημαντικά έσοδα στις τουριστικές περιοχές. Γενικά, είναι αποδεκτή η εκτίμηση ότι η παγκόσμια οικονομία του 21^{ου} αιώνα θα στηρίζεται σε τρεις βιομηχανίες υπηρεσιών. Οι υπέρ-βιομηχανίες υπηρεσίες στηρίζονται στην τεχνολογία πληροφοριών, τεχνολογία τηλεπικοινωνιών και σίγουρα τον τουρισμό.

Στο παρελθόν έχουν προσπαθήσει να αποδώσουν τον ακριβή ορισμό του. Ο τουρισμός διακρίνεται σε εσωτερικό, μαζικό, εναλλακτικό. Ελάχιστες χώρες έχουν δώσει ορισμό για τον ντόπιο τουρίστα, που είναι αντικείμενο του εσωτερικού τουρισμού. Όπως οι Η.Π.Α. ορίζουν τον τουρίστα, το άτομο που επισκέπτεται κάποιο άλλο μέρος και απέχει πάνω από πενήντα (50) μίλια (εκτός από την εργασία του). Ο μαζικός είναι μία νέα τάση, η οποία εμφανίστηκε μετά την Βιομηχανική Επανάσταση. Τα ταξίδια μέχρι τότε αφορούσαν την ψυχαγωγία, είχαν πολιτιστικό χαρακτήρα και ήταν προνόμιο λίγων αριστοκρατών. Βέβαια, ο μαζικός τουρισμός προκαλεί δυσμενείς επιπτώσεις στο ανθρωπογενές και κοινωνικό περιβάλλον. Εκφράζεται από διαφορετικές μορφές τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός των πόλεων, κ.λ.π. Με αυτή την συγκεκριμένη διάκριση μπορεί να καταπολεμηθεί η εποχικότητα στον τομέα του τουρισμού και κατ' επέκταση η οικονομική κρίση. Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελείται από ειδικές μορφές τουρισμού που διαφέρουν από τις παραδοσιακές και σχετίζονται με τα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά μιας

---

⁹ Lickorih – Jenkins 2004: 9.

¹⁰ Lickorih – Jenkins 2004: 265, «ο σχεδιασμός σε εθνικό επίπεδο συχνά εξαρτάται από το μέγεθος της χώρας».

περιοχής. Ο εναλλακτικός αποσκοπεί στην παράταση της τουριστικής περιόδου. Εκμεταλλεύεται περιοχές που δεν είναι συνδεδεμένες με τις παραδοσιακές μορφές. Είδη του τουρισμού αυτού είναι ο αγροτουρισμός, ο θρησκευτικός, ο ιαματικός, κ.α. Επίσης ο τουρισμός δέχεται και άλλη διάκριση σε κατηγορίες όπως είναι εγχώριος (ταξίδια εντός χώρας), εξερχόμενος (μόνιμοι κάτοικοι ταξιδεύουν σε άλλη χώρα), εισερχόμενος (αλλοδαποί ταξιδεύουν σε δεδομένη χώρα), διεθνής (σύνολο εισερχόμενου και εξερχόμενου), εσωτερικός (σύνολο εγχώριου και εισερχόμενου), εθνικός (σύνολο εγχώριου και εξερχόμενου).¹¹

2.1.1. Τα πέντε βασικά στοιχεία του τουρισμού

- ❖ Ο τουρισμός είναι όταν υπάρχει μετακίνηση μεμονωμένη ή ομαδική ανθρώπων σε τουριστικούς προορισμούς και διαμονή σε αυτούς επί είκοσι τέσσερις (24) ώρες τουλάχιστον, με απώτερο σκοπό την διασκέδαση.
- ❖ Το ταξίδι στον προορισμό, η διαμονή και η διατροφή.
- ❖ Το ταξίδι και η διαμονή εκτός μόνιμης κατοικίας.
- ❖ Η μετακίνηση των ανθρώπων στον τουριστικό προορισμό έχει βραχυχρόνιο χαρακτήρα, δηλαδή θα επιστρέψουν στη μόνιμη κατοικία.
- ❖ Επισκέπτονται τους προορισμούς για τουριστικούς λόγους.

2.1.2. Ο Ορισμός του τουρίστα

Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων της Κοινωνίας των Εθνών, το 1937 σύστησε στις χώρες-μέλη να υιοθετήσουν την άποψη, πως τουρίστας χαρακτηρίζεται το άτομο που ταξιδεύει για 24 ώρες ή περισσότερο σε διαφορετική χώρα από την δική του. Οι καθηγητές Hunziker και Krapf, το 1941¹², υποστήριξαν πως «τουρίστας είναι εκείνος που πραγματοποιεί ένα ταξίδι σε ένα προορισμό και διαμένει σε αυτό», δηλαδή στη μη μόνιμη κατοικία. Τελικά, το 1963 η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Διεθνή Ταξίδια και Τουρισμό, όρισε επισκέπτη εκείνον που επισκέπτεται μια χώρα διαφορετική από αυτή που μένει μόνιμα. Οι τουρίστες είναι άτομα που μένουν στη ξένη χώρα τουλάχιστον 24 ώρες και οι λόγοι επίσκεψης τους είναι οι διακοπές. Οι εκδρομείς είναι οι άνθρωποι που επισκέπτονται ένα τόπο για λιγότερο από 24 ώρες.

¹¹ Σημειώσεις Παπακωνσταντινίδη 2001:2.

¹² Σημειώσεις Παπακωνσταντινίδη 2001:21.

Οι σύγχρονες τάσεις της παγκόσμιας αγοράς επηρεάζει την ανάπτυξη το τουριστικού προϊόντος. Συνοπτικά :

- Σήμερα οι τουρίστες επιθυμούν περισσότερα ταξίδια το χρόνο διάρκειας 3 – 5 ημερών.
- Ειδικές Μορφές τουρισμού (π.χ. συνεδριακός, αθλητικός) με στόχο την καλύτερη κάλυψη αναγκών των ανθρώπων.
- Αλλαγή διανομής του τουριστικού προϊόντος, δηλαδή παροχή υπηρεσιών και αγαθών για όλες τις δραστηριότητες.
- Παγκοσμιοποιημένη τουριστική αγορά.
- Νέα προηγμένα τεχνολογικά συστήματα που χρηματοδοτούνται από τουριστικές επιχειρήσεις.
- Συνεχής αύξηση τουριστών τρίτης ηλικίας. Στο μέλλον τόσο ο τουρισμός όσο και η οικονομία θα επενδύσει στην τρίτη ηλικία.
- Τουριστική αγορά με κόστος προσφοράς χαμηλό οδηγεί σε επίπεδα ανταγωνισμού.
- Ο τουρίστας με την εμπειρία του και την γνώση του επιθυμεί ποιοτικό τουριστικό προϊόν.
- Νέοι μέθοδοι marketing.
- Νέοι μέθοδοι Διοίκησης και Οργάνωσης.
- Ο τουρίστας έχει περιβαλλοντική συνείδηση και φυσικά για εκείνον αποτελεί κριτήριο επιλογής.¹³

ΕΛΛΑΔΑ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.2. Ο τουρισμός στον Ελλαδικό χώρο

Όπως ήδη αναφέρθηκε, υπάρχουν ειδικές μορφές τουρισμού, σύμφωνα με τις οποίες η Ελλάδα κάνει χρήση αυτών για την τουριστική της ανάπτυξη και για την ικανοποίηση των τουριστών κατά την διαμονή τους σε αυτήν. Οι τουρίστες έχουν την δυνατότητα να εμπλουτίσουν τις δραστηριότητες τους με προγράμματα δράσεων που αναφέρονται στον θρησκευτικό, στο θεραπευτικό-ιαματικό, στον αθλητικό τουρισμό, στον αγροτουρισμό κ.λ.π. Προσφέρει έτσι, εναλλακτικές διακοπές αφού εκτός από ξεκούραση συνδυάζει την φύση, τον πολιτισμό ,τις παραδόσεις, τον αθλητισμό κ.α.

---

¹³ Σημειώσεις Παπακωνσταντινίδη 2001: 21-22.

Οι ειδικές μορφές παρουσιάζονται μέσα από την αναγκαιότητά τους από την Ελληνικό τουρισμό.

2.2.1. Ειδικές μορφές τουρισμού

Η Ελλάδα διαθέτει ιδιαίτερη γεωμορφολογία και περιοχές με υψηλή οικολογική αξία. Η ελληνική γη αποτελείται από ακτές, βουνά, σπήλαια, ποτάμια και λίμνες. Τα τοπία αυτά σε συνδυασμό με το ήπιο κλίμα της χώρας, την καθιστούν ιδανική για εναλλακτικό οικολογικό τουρισμό, προσελκύοντας όλους τους λάτρεις της φύσης. Οι τουρίστες επιθυμούν να περιπλανηθούν στα εθνικά δάση, στους δρυμούς και να μελετήσουν την χλωρίδα της υπαίθρου. Επίσης τα θαλάσσια πάρκα ελκύουν την προσοχή, αφού δραστηριοποιούνται για σπορ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οικολογικού τουρισμού θεωρείται ο αγροτουρισμός.

Ο αγροτουρισμός συμβάλλει για την τουριστική ανάπτυξη στον αγροτικό χώρο. Είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες. Μοιράζονται εμπειρίες τόσο οι οικοδεσπότες όσο και οι φιλοξενούμενοι. Τα χαρακτηριστικά του είναι η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος, των τοπίων και των περιοχών. Η επαφή με την τοπική αγροτική κληρονομιά, τα ήθη, τα έθιμα και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, τα τοπικά προϊόντα μαγνητίζουν τους επισκέπτες. Οι άνθρωποι της πόλης «χαίρονται» τις γεωργικές δραστηριότητες ενώ τα καταλύματα τους μπορεί να είναι από ξενοδοχεία μέχρι σκηνές.

Ο εθνικός φυσικός πλούτος συμπληρώνεται από τις πηγές που έχουν θεραπευτικές ιδιότητες και είναι διάσπαρτες σε όλη την επικράτεια. Οι πηγές αυτές είναι οι γνωστές σε όλους ιαματικά λουτρά και κατακτούν ανώτατο εισοδηματικό επίπεδο στην οικονομία. Η Ελλάδα βασίζεται στον θεραπευτικό-ιαματικό τουρισμό, αφού ήδη λειτουργούν δύο κέντρα θαλασσοθεραπείας και άλλα δύο υπό κατασκευή με σήμα του Ε.Ο.Τ. Στην τουριστική υποδομή περιλαμβάνονται δεκάδες πηγές που προσφέρονται από τοπικούς φορείς στους επισκέπτες.

Ένας αναπτυσσόμενος τουρισμός είναι ο συνεδριακός. Το 2004 με τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας απαιτήθηκαν περισσότερες εγκαταστάσεις για συνέδρια, όχι μόνο εθνικά αλλά και παγκόσμια. Οι υποδομές αυτές συνδυάζονται με το εξαιρετικό κλίμα και τις σπάνιες ομορφιές (ακτές, βουνά, κ.α.), την γαστρονομία, το

πολιτισμός, τη διασκέδαση. Η Ελλάδα σαν χώρα, χαρακτηρίζεται κατάλληλη για την διεκπεραίωση συγκεντρώσεων ή συνεδρίων.

Πόλος έλξης για τους επισκέπτες αποτελεί η ελληνική ορθοδοξία και η «κληρονομιά» της. Έτσι, μπορούμε να αναφερθούμε σε έναν άλλο τομέα του τουρισμού, τον θρησκευτικό τουρισμό. Πλήθος ατόμων επισκέπτονται ναούς, μοναστήρια, ειδικά το Άγιο Όρος και θαυμάζουν ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, εικόνες, κ.α. Σε πολλές περιπτώσεις ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει θρησκείες και να θαυμάσει μνημεία άλλων θρησκευμάτων ακόμα και στο χώρο της Ελλάδας.

Ένα από τα κυριότερα είδη τουρισμού είναι ο πολιτιστικός. Η Ελλάδα έχει μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά, που απαιτεί σωστό χειρισμό για να προκαλέσει μία ομαλή τουριστική κίνηση. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική και οι παραδοσιακοί οικισμοί, τα μνημεία θα πρέπει να εκμεταλλεύονται για την ανάπτυξη του τουρισμού και την προσφορά εναλλακτικών δραστηριοτήτων. Πολλά κτήρια παραδοσιακής φύσεως έχουν μετατραπεί σε μουσεία, εστιατόρια, εκθέσεις κ.α για λόγους επισκεψιμότητας.

Εκτός από την εκμετάλλευση του φυσικού και πολιτιστικού πλούτο, η Ελλάδα δημιούργησε δραστηριότητες για τον αθλητισμό. ΜΕ βάση αυτές, διοργανώνονται πανελλήνιοι, βαλκανικοί, αλλά και παγκόσμιοι με κορυφαίο τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004, στην Αθήνα. Σε όλη την επικράτεια υφίστανται σύγχρονες εγκαταστάσεις και στάδια που μπορούν να υποστηρίξουν κάθε άθλημα, ώστε να δραστηριοποιούνται οι κάτοικοι και οι επισκέπτες. Επίσης πολλά ξενοδοχεία διαθέτουν εγκαταστάσεις, ώστε να γίνεται εφικτή η άθληση των πελατών (γήπεδα τένις, βόλεϊ, κ.α.). Η χώρα με την υπέροχη θάλασσα της και το πλούσιο βυθό της αποτελεί προορισμό για εκείνους που ασχολούνται με τον καταδυτικό τουρισμό, δηλαδή την περιπλάνηση στο βυθό.¹⁴

2.2.2 Σύγκριση τουριστικής ανάπτυξης Ελλάδας με Ευρώπη

Σύμφωνα με το ΣΕΤΕ ο ελληνικός τουρισμός πρέπει να στοχεύσει στην αύξηση της αγοράς από τις υπόλοιπες χώρες, αφού γίνονται 20,3 εκ. αφίξεις τουριστών. Έτσι το 3,25% του 2000, πρέπει το 2010 να είναι 3,86% και στην παγκόσμια αγορά 1,88% σε 2,02%. Μέχρι το 1990 η τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα ήταν ταχύτερη από ότι στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Από το 1990-2000 οι ρυθμοί της κίνησης ήταν

---

¹⁴ www.wikipedia.gr

θετικοί, προσφέροντας θέσεις εργασίας, από το 2000-2004 παρατηρήθηκε συρρίκνωση της ανάπτυξης αυτής. Δεν θα είναι καλό για την οικονομία να εισέλθει η χώρα σε στασιμότητα και πτώση.¹⁵

Για αυτό το λόγο η χώρα μας πρέπει να κατασκευάσει τουριστικές υποδομές που θα ευνοούν τις ειδικές μορφές τουρισμού που ήδη αναφέρθηκαν, ελαχιστοποιώντας έτσι την εποχικότητα. Επίσης, αναγκαία κρίνεται η ενίσχυση των ξενοδοχείων με κλίνες και με καταρτισμένο προσωπικό, ώστε να εξυπηρετούνται όλοι οι επισκέπτες και με το ποιοτικότερο τρόπο. Καθήκον της Ελλάδας στην προσπάθειά της για να αναπτυχθεί είναι ο εκσυγχρονισμός όλων των τουριστικών επιχειρήσεων και προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Η χωρική κατανομή της ξενοδοχειακής προσφοράς στον ελλαδικό χώρο είναι αναμενόμενη. Απαξιώνεται το κέντρο, η Αθήνα, λόγω του θορύβου και του καυσαερίου, ενώ οι προορισμοί είναι τα νησιά, οι περιφέρειες όπου προσφέρονται και περισσότερες κλίνες. Επίσης, η εποχικότητα τις περισσότερες φορές δεν μειώνεται, διότι οι επιχειρήσεις δεν καταφέρνουν να διαφοροποιήσουν το προϊόν (ήλιος, θάλασσα, τοπίο, κ.α.). Είναι γνωστό πως το κυριότερο πρόβλημα του τουρισμού της χώρας μας είναι πως δεν διαθέτει τουριστική πολιτική. Όσο ο τομέας αυτός γίνεται πιο αναγκαίος για την οικονομία και την κοινωνία, τόσο σημαντικότερο το πρόβλημα θα καθίσταται. Ο ΣΕΤΕ τον Φεβρουάριο του 2002 διοργάνωσε Συνέδριο με θέμα: «Τουρισμός και Ανάπτυξη :Μια στρατηγική προσέγγιση» όπου δόθηκαν προτάσεις. «Ελληνικός Τουρισμός 2010 : Στρατηγική και Στόχοι» είναι μελέτη του ΣΕΤΕ που προτείνουν 2010 στρατηγικό σχεδιασμό.¹⁶

Τις τελευταίες δεκαετίες οι επιχειρήσεις και τα ξενοδοχεία ακολουθούν στρατηγικό σχεδιασμό, δηλαδή «για την τουριστική ανάπτυξη του τόπου ξεκινούν από το γενικό (περιοχή), κατευθύνονται όλες οι παρεμβάσεις (ιδιωτικές, δημόσιες), προς μια κοινή κατεύθυνση και συνεχίζεται προς το ειδικό»¹⁷. Με την διαδικασία αυτή εξασφαλίζεται το προϊόν. Άρα, ο ελληνικός τουρισμός ως κύριος πηγή της ελληνικής οικονομίας οφείλει να μεγιστοποιήσει τα έσοδα και το επίπεδο απασχόλησης, προστατεύοντας το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Ο σωστός σχεδιασμός θα επιφέρει αύξηση του αριθμού των αυξήσεων τουριστών στη χώρα σε

¹⁵ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

¹⁶ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

¹⁷ Καραγιάννης Θανάσης Μ Β Α Υπ. Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μακεδονίας www.wikipedia.gr

συνδυασμό με ποιότητα διακοπών. Η ελληνική αγορά ακολουθεί την πολιτική της για να αναπτυχθεί.

2.2.3. Σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης σε έξι στάδια

- 1) Τον καθορισμό των στόχων της.
- 2) Την διατύπωση τουριστικής πολιτικής βάσει των στόχων αυτών.
- 3) Την συγκρότηση των κατευθυντήριων γραμμών για την υλοποίηση της τουριστικής πολιτικής, προκειμένου να οριστούν οι παράμετροι του τουριστικού σχεδιασμού.
- 4) Το πρόγραμμα εφαρμογής ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι του τουριστικού σχεδίου.
- 5) Την ανάπτυξη ενός εποπτικού μηχανισμού, για την διαπίστωση του αν το σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης ανταποκρίνεται στους στόχους του.
- 6) Η διαδικασία επανεξέτασης για την αναθεώρηση και την βελτίωση τουριστικής πολιτικής και των στόχων της, εάν είναι απαραίτητο.¹⁸

2.2.4. Επιπτώσεις τουρισμού

Αρχικά ο τουρισμός είχε θεωρηθεί ως μια δραστηριότητα η οποία δεν καταστρέφει το φυσικό, ανθρωπογενές περιβάλλον, δηλαδή τους φυσικούς πόρους. Η θεωρία αυτή, όπως ήταν αναμενόμενο, αμφισβητήθηκε την δεκαετία του '70 και μετά. Σε πολλές περιοχές υπάρχει υπέρβαση στην τουριστική χωρητικότητα προκαλώντας προβλήματα στο περιβάλλον και κοινωνικές συγκρούσεις. Σε πολλές περιοχές ο αριθμός των επισκεπτών είναι περισσότερος από αυτόν που ο τόπος μπορεί να δεχτεί με σεβασμό προς τη φύση και προς τους ίδιους τους ανθρώπους. Η ευθύνη για τις επιπτώσεις που έχει στους τοπικούς πόρους π.χ. ενέργεια, τροφή, νερό είναι λόγω της εποχικότητας του τουρισμού. Για να συνεχιστεί η ανάπτυξη του «αιφορικού τουρισμού»¹⁹ θα πρέπει να είναι διαθέσιμοι οι πόροι (ακτές, θάλασσες, βουνά, τοπία), να γίνεται ορθολογική χρήση αυτών με βάση τις αρχές της αιφορίας. Πρέπει να επισημανθεί πως η δραστηριότητα του κλάδου αυτού, προκαλεί επιπτώσεις στη φύση (βιοποικιλότητα, υποβαθμίζει εκτάσεις, δημιουργεί πιέσεις στους υδάτινους πόρους, προκαλεί ρύπανση της ατμόσφαιρας και του νερού, χρησιμοποιεί πολύ

¹⁸ Lickorih – Jenkins 2004: 257.

¹⁹ Σημειώσεις Παπακωνσταντινίδη 2001: 9 «Ικανοποιεί τις ανάγκες των τουριστών και των περιοχών που τους φιλοξενούν και παράλληλα προστατεύει και ενισχύει τις ευκαιρίες για το μέλλον. Διαχειρίζεται όλους τους πόρους για την κάλυψη των αναγκών».

ενέργεια κ.α.),στην οικονομία, στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα.²⁰ Η ραγδαία ανάπτυξή του έχει επιφέρει τα παραπάνω, αλλά είναι διαφορετικά σε κάθε περιοχή. Αυτό συμβαίνει γιατί ο τουρισμός είναι πολυσύνθετος και ετερογενής τομέας της οικονομίας (μη προσδιορισμένος). Επίσης, όσοι έχουν γίνει δέκτες τουρισμού έχουν δεχτεί αρνητικά και θετικά στοιχεία²¹. Ο προορισμός, φυσικά είναι αιτία για τις επιπτώσεις. Συμπερασματικά ο τουρισμός ως κυριότερος κλάδος της οικονομίας για τις αναπτυσσόμενες χώρες, μπορεί να προσφέρει ανάπτυξη στην κοινωνία και οικονομία ενός τόπου. Χωρίς τη σωστή στρατηγική οργάνωση των επιχειρήσεων, των ξενοδοχείων, την κάλυψη αναγκών σε τομείς τουρισμού όπως οι μεταφορές και η σωστή προώθηση του τουριστικού προϊόντος, μπορεί να μειώσει την επισκεψιμότητα σε έναν τόπο. Οι επιλογές των επισκεπτών είναι άφθονες, όσον αφορά το τουριστικό προορισμό τους, όμως τόσο οι τουρίστες όσο και οι μόνιμοι κάτοικοι πρέπει να σέβονται τους φυσικούς πόρους, διότι ο τουρισμός και το περιβάλλον αλληλοσυνδέονται άρτια και άμεσα.

---

²⁰ Lickorih – Jenkins 2004: 121.

²¹ Lickorih – Jenkins 2004:123, «Σε πολλές χώρες οι τουρίστες δε δείχνουν ευαισθησία απέναντι στα τοπικά έθιμα, στις παραδόσεις και στον τρόπο ζωής. Έτσι, χωρίς να υπάρχει πρόθεση δημιουργούνται παρεξηγήσεις».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

3.1. Η Έννοια της αειφόρου ανάπτυξης

Η έννοια της ανάπτυξης (βιώσιμης) γεννήθηκε μέσα σε μια πολιτιστική ατμόσφαιρα που διαμορφωνόταν από τις προτεραιότητες. Ο κλασσικός ορισμός της αειφόρου ανάπτυξης, που κατά την διάρκεια των ετών δεν έχει μεταβληθεί, αναφέρεται στην «ανάπτυξη που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες»²². Δηλώνει μια πολιτική για συνεχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που δεν συνεπάγεται την καταστροφή του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, αλλά την ορθολογική βιωσιμότητά τους. Μέχρι και σήμερα δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός ορισμός για την βιώσιμη ανάπτυξη. Διακρίνεται σε διαστάσεις: οικονομική, κοινωνική, πολιτική, διοικητική. Πρέπει να επισημανθεί πως η οικονομική μεγέθυνση γίνεται με σεβασμό στο περιβάλλον και την κοινωνία. Οι διαστάσεις αυτές συνυπάρχουν και εξαρτώνται η μία από την άλλη. Άρα έχουμε κοινωνική συνοχή και αειφορία

Πριν ακόμα δοθεί ο κλασσικός και τελικός ορισμός, της δόθηκαν διάφορες ερμηνείες μέσα στο πέρασμα των πολιτισμών. Οι πρώτες απόψεις διαμορφώθηκαν από την Εβραϊκή και Χριστιανική Θεολογία στην Κλασσική Ελληνό-Ρωμαϊκή περίοδο. Οι Χριστιανοί βοήθησαν στην ιδέα της προόδου και πίστευαν στην τελειότητα της ανθρωπότητας στον επόμενο κόσμο. Τον 13^ο αιώνα υπήρξαν δύο αντιλήψεις της Ευρώπης για την Ανθρώπινη πρόοδο, η μία αφορούσε τον πολιτισμό και η άλλη την καλή εποχή σε αυτή την γη. Η βιώσιμη ανάπτυξη πρωτοεμφανίστηκε το 1980 στην Πρώτη Παγκόσμια Στρατηγική για την Διατήρηση και δημοσιεύτηκε από την Παγκόσμια Ένωση Διατήρησης (World Conservation Union). Αναγνώριζε πως ο στόχος της ήταν η βιώσιμη χρήση των πόρων, η διατήρηση της ποικιλότητας και των οικολογικών διαδικασιών καθώς και των οικοσυστημάτων. Αργότερα, όμως ο ορισμός μεταβλήθηκε και έγινε περισσότερο ανθρωποκεντρικός καθώς η «αειφόρος ανάπτυξη» σήμαινε εκείνη που κάλυπτε τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να έχει προνοήσει για τις μελλοντικές γενεές που θα επιθυμούσαν να ικανοποιήσουν την

---

²² Παπακωνσταντινίδης 1993: 9.

δική τους. Όλα αυτά, σύμφωνα με την Παγκόσμια Επιτροπή Περιβάλλοντος και την Ανάπτυξης. Η σημασία όμως που της αποδίδεται σήμερα, διαμορφώθηκε τις δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Αφορμή ήταν η ανησυχία για το περιβάλλον, την υποβάθμιση της υγείας και την ποιότητα ζωής του ανθρώπου, την οικονομική ανάπτυξη, τη διατήρηση των φυσικών πόρων για τις επόμενες γενεές. Εξάλλου, η αειφόρος / βιώσιμη ανάπτυξη κυριάρχησε μέσα σε μια εποχή έντονης αστικοποίησης και βιομηχανοποίησης, θεωρώντας τις πρώτες ύλες και τον Πλανήτη σημαντικοί παράγοντες εξέλιξης και προόδου, που λεηλατούνται για κερδοφορία. Δεδομένου, λοιπόν των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί στο οικοσύστημα, η τεχνολογία αποτελεί μέσο, που δεν οδηγεί στην αφθονία πλούτου, αλλά στη περιβαλλοντική βελτίωση.

Σύμφωνα με τον Goulet, (το 1971), μια περιοχή για να αναπτυχθεί θα πρέπει να υπάρχει διασφάλιση της ανθρώπινης ζωής, αυτοπεποίθηση των πολιτών και ελευθερία²³. Ενώ ο SEN, (το 1983-84), υποστήριξε πως θα πρέπει να γίνεται διεύρυνση των δικαιωμάτων κτήσης αγαθών και αύξηση των δικαιωμάτων των ανθρώπων²⁴. Αν κάτι από όλα αυτά που αναφέρθηκαν δε λειτουργεί σωστά τότε η περιοχή οδηγείτε σε οικονομική κρίση και άρα στην υπανάπτυξη. Μια ακόμη αιτία που προκαλεί εμπόδιο να αναπτυχθεί ένας τόπος, είναι η ανισότητα που παρατηρείται τόσο μεταξύ ανθρώπων, όσο και ευρύτερα των κοινωνιών. Ο Κόνσολας, (1997), ταξινομήσε τις ανισότητες ανάλογα με το που απευθύνεται σε : γεωγραφικούς, θεσμικούς, πολιτικούς, πολιτιστικούς, περιβαλλοντικούς παράγοντες, εξωτερικές οικονομίες και εξωτερικό έλεγχο στη σχετικά χαμηλή κινητικότητα εργασίας του κεφαλαίου, στην έλλειψη καινοτομιών , την περιορισμένη επιχειρηματική πρωτοβουλία και γενικά τη δομή της οικονομίας.²⁵ Είναι φανερό, πως πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στους τομείς αυτούς, ώστε να αποφευχθούν τυχόν προβλήματα σε έναν τόπο και να οδηγηθεί στην επιθυμητή ανάπτυξη του. Όπως αναφέρουν και οι Νεομαρξιστές-θεωρητικοί, η υπανάπτυξη αναπαράγεται από την ανάπτυξη. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Samir Amir «η ίδια εκείνη διαδικασία που παράγει

²³ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

²⁴ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

²⁵ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

ανάπτυξη στο κέντρο, αναπαράγει υπανάπτυξη στην περιφέρεια»²⁶. Δεν είναι τυχαίο που ο πλούτος και η ευημερία συγκεντρώνεται σε πολύ μικρό ποσοστό του πληθυσμού, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό βιώνει καταστάσεις φτώχειας και εξαθλίωσης. Επίσης η ανάπτυξη αποτελείται από διάφορα στάδια που έχουν επισημανθεί από τους Hirschman, Rostow, Friedman. Ο Hirschman υποστήριξε ότι κατά της διάρκειας της διαδικασίας θα υπάρχουν ανισότητες. Στα πρώτα στάδια ανάπτυξης κυριαρχεί πόλωση, σταδιακά ωριμάζει και παραχωρεί την θέση στη διάχυση προς τα μικρά κέντρα. Ο Rostow χωρίς να σχολιάζει τα μεταβατικά στάδια, πιστεύει πως η πρόοδος είναι η παραδοσιακή κοινωνία, η ύπαρξη για την απογείωση, η απογείωση, η ωριμότητα και η μαζική κατανάλωση. Ο Friedman με την σειρά του προτείνει τέσσερις φάσεις ανάπτυξης με κριτήριο τη βιομηχανία για τη διαμόρφωση του ΑΕΠ. Έτσι καταλήγει στη προβιομηχανική (0-10%), η μεταβατική (10-25%), η βιομηχανική (25-50%) και η μεταβιομηχανική φάση (50%) με τάση φθίνουσα²⁷.

3.1.1. Ενίσχυση των πόρων για ορθολογική ανάπτυξη

Για να μπορέσει να επέλθει η ανάπτυξη σε μία περιοχή, σχεδιάστηκε το «ΕΣΠΑ»²⁸ για το χρονικό διάστημα 2007-2013 που ασχολείται με τις παρακάτω κατηγορίες;

α) Περιβάλλον – αειφόρος ανάπτυξη: κύρια επιδίωξη του είναι η προστασία, αναβάθμιση και αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος για την προστασία της δημόσιας υγείας, ποιότητα ζωής και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Οι κυριότερες παρεμβάσεις του Ε.Π γίνονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών, προστασία εδαφών, διαχείριση αστικών λυμάτων, υλοποίηση σχεδίου δράσης για να περιοριστεί η ατμοσφαιρική και θαλάσσια ρύπανση. Στόχος του, ακόμη, είναι η αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

β) Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας: αναφέρεται και επιθυμεί την ανάπτυξη για εκσυγχρονισμό των υποδομών μεταφορών της χώρας. Αυτό επιτυγχάνεται με την κατασκευή και την αναβάθμιση των οδικών αξόνων, των λιμανιών, των αεροδρομίων και των σιδηροδρομικών δικτύων. Η ασφάλεια των μεταφορών είναι εξίσου

²⁶ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

²⁷ Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

²⁸ Ε.Σ.Π.Α: 4^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2007-2013.

σημαντική. Με την ενίσχυση όλων αυτών, ο τουρισμός θα ωφεληθεί, διότι η πρόσβαση και η διαμονή των επισκεπτών θα γίνεται ευκολότερη. Άρα, η οικονομία μιας χώρας θα ανθήσει.

γ) Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα: το Ε.Π δίνει έμφαση στην ανταγωνιστικότητα και στην εξωστρέφεια, δηλαδή στις στρατηγικές που ακολουθούν οι επιχειρήσεις για το παραγωγικό σύστημα. Η καινοτομία των επιχειρήσεων θα πρέπει να είναι εκείνη που θα ξεχωρίζει, ώστε να υπάρχει εξέλιξη, πρόοδο στην αγορά και επάρκεια στη χώρα, τόσο από πλευράς ποιότητας όσο και από τα πολιτιστικά /τουριστικά προϊόντα.

δ) Ψηφιακή Σύγκλιση: είναι η προώθηση τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών σε επιχειρήσεις, και χρησιμοποιείται στο Δημόσιο τομέα.

ε) Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού: το Ε.Π ενισχύει την απασχόληση των γυναικών, των νέων, της μεγαλύτερης ηλικίας και γενικά των ευπαθών ομάδων. Προωθεί την άποψη για ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, περνώντας έτσι ένα μήνυμα πολιτισμού.

στ) Εκπαίδευση δια βίου: είναι η αναβάθμιση της εκπαίδευσης, η κοινωνική ενσωμάτωση και η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση²⁹.

Η κοινωνία γενικά προσδοκεί δραστηριότητες που να έχουν προτεραιότητα τους πολίτες. Τέτοιες δραστηριότητες θεωρούνται ο τουρισμός και ο πολιτισμός. Ο τουρισμός σεβόμενος τους επισκέπτες άλλων περιοχών αλλά και των μόνιμων κατοίκων, καταφέρνοντας να είναι ο πλέον κατάλληλος κερδοφόρος μηχανισμός της οικονομίας. Άρα, η κερδοφορία πρέπει να προσεγγίζεται από την αειφόρο / βιώσιμη ανάπτυξη σε συνδυασμό, πάντα, με παράγοντες του οικονομικού, του κοινωνικού και του περιβαλλοντικού τομέα. Επίσης, θα ήταν συνετό είναι να εξασφαλίζουμε με κατάλληλες πολιτικές και συντονισμένα την βιωσιμότητα των πόρων. Ο πολιτισμός προωθεί την κουλτούρα, τις τέχνες και γενικά την ιστορία κάθε τόπου. Για να διαμορφωθεί έτσι το νέο όραμα, θα πρέπει να προστατευθεί και να προωθηθεί ο τουρισμός και ο πολιτισμός (που είναι οι δύο τομείς που αναλύσαμε) σε κάθε περιοχή.

---

²⁹Καλογιάννης Ι., Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

4.1. Τουριστική ανάπτυξη στην Ευρώπη

Ο τουρισμός συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης καθώς αποτελεί έναν από τους πιο αναπτυσσόμενους κλάδους, με ρυθμό ανάπτυξης 5%, δηλαδή πολύ πιο πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο και με συνεχή άνοδο τα τελευταία δεκαπέντε (15) χρόνια. Το 2001 περίπου 2 εκατομμύρια επιχειρήσεις δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα του τουρισμού απασχολώντας περίπου 8 εκατομμύρια εργαζομένους. Στην Ευρώπη οι οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές ενέργειες καθορίζουν την δομή της τουριστικής βιομηχανίας και των προορισμών επιφέροντας την επιθυμητή ανάπτυξη. Οι μεταβολές που επιβάλλουν οι κοινωνικές εξελίξεις επηρεάζουν τον τύπο των διακοπών που επιλέγουν οι τουρίστες. Σε γενικές γραμμές, οι τουρίστες επιλέγουν σύντομα και πιο συχνά ταξίδια σε κοντινούς προορισμούς. Αυτή η αλλαγή συνδυάζεται με την πληθώρα επιλογών που υπάρχει στα μεταφορικά μέσα για τις διακοπές. Επίσης η Νομισματική Ένωση, η οποία περιλαμβάνει ένα σημαντικό αριθμό Ευρωπαϊκών χωρών αναμένεται να ενδυναμώσει την ανάπτυξη του τουρισμού τα επόμενα χρόνια.

Η Ευρώπη αποτελεί τον κορυφαίο τουριστικό προορισμό στο κόσμο διότι προσελκύει περισσότερο από το 50% της σχετικής αγοράς. Από πλευράς εσόδων, κατ' έχει μία αξιοθαύμαστη θέση και τζίρο πάνω από 100 δισεκατομμύρια ευρώ. Σημαντικό επίσης είναι ότι οι περισσότεροι από ο 60% των πολιτών της πηγαίνουν διακοπές. Η άνοδος ως προς το βιοτικό επίπεδο, οι δημογραφικές αλλαγές και οι μεταβολές των προτιμήσεων σε ότι αφορά ους προορισμούς και μεταφορικά μέσα, δημιουργούνται νέες συνθήκες στην τουριστική αγορά. Η μεγάλη ευελιξία, η ζήτηση ποιοτικότερων και λιγότερο μαζικών προϊόντων, οι ανταγωνιστικές τιμές από σημαντική ποικιλία υπηρεσιών, αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά της ανάπτυξης. Ο κλάδος του τουρισμού για να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις πρέπει να στηριχθεί στις τηλεπικοινωνιακές και τεχνολογικές υποδομές.

4.1.1. Το διαδύκτιο και το η-επιχειρείν για τουριστική ανάπτυξη

Το Διαδύκτιο προκάλεσε αλλαγές πολύ σημαντικές σε αυτό τον τομέα. Έχει πλέον, καταστεί το νέο μέσο για συναλλαγές που μέχρι πρόσφατα διεξάγονταν διαφορετικά (π.χ. ανάμεσα στα ξενοδοχεία και τους πελάτες τους), καθώς έχει επιτρέψει την άμεση επαφή ανάμεσα σε πελάτες και προμηθευτές (π.χ. ταξιδιωτικά πρακτορεία), έχει επηρεάσει τον παραδοσιακό ρόλο των παραγόντων της αγοράς ενώ παράλληλα έχει στηρίξει τον ρόλο νέων μεσαζόντων.

Ο τομέας του τουρισμού καινοτομεί ως προς την υιοθέτηση και την ανάπτυξη του η-επιχειρείν, των νέων τεχνολογιών και πληροφορικής. Μέχρι σήμερα έχουν υπάρξει 3 «κύματα»:

A) Το Μηχανογραφημένο Σύστημα Κράτησης Θέσεων, στη δεκαετία του '70, B) Το Παγκόσμιο Σύστημα Διανομής, στη δεκαετία του '80, Γ) Το Διαδύκτιο, στη δεκαετία του '90. Το η-επιχειρείν επιδρά σημαντικά στις τουριστικές επιχειρήσεις από ότι στους υπόλοιπους κλάδους. Μία από τις σημαντικότερες αλλαγές είναι το Διαδύκτιο δημιούργησε «νέους παίκτες» στην αγορά. Εκτός από on-line ταξιδιωτικά γραφεία, οι τοπικές – περιφερειακές τουριστικές πύλες έχουν αρχίσει να διαδραματίζουν αξιόλογο ρόλο.

Στην τωρινή κινητικότητα των λαών ο τουρισμός αποκτά μία νέα διάσταση για την Ευρώπη. Για την ανάπτυξη αποτελεί μία ευκαιρία προσέγγισης των κατοίκων της Ευρώπης, καθώς και των κοινωνιών που αναπτύσσονται στα πλαίσια αυτής, αλλά με διαφορετικές πολιτισμικές και θρησκευτικές παραδόσεις. Έτσι, στηρίζει και τον αγροτουρισμό που αποτελεί ήπια μορφή τουρισμού και ανταποκρίνεται στις ανάγκες και επιθυμίες των επισκεπτών.³⁰

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

4.2. Πολιτιστική ανάπτυξη στην Ευρώπη

Η ευρωπαϊκή συνείδηση στηρίζεται πάνω σε μία κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα, που αφενός, θα έχει συστατικό στοιχείο της την ανάπτυξη των παραδόσεων και των πολιτισμών όλων των λαών της Ευρώπης και αφετέρου, την προώθηση της σύνθεσης τους σε μία σαφή και συνεκτική ταυτότητα που εμπνέει αυτούς τους λαούς σε μία ενιαία πορεία. Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται για την πολιτιστική της πολυμορφία. Η

³⁰ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: «ΤΟ ΒΗΜΑ», www.go-online.gr

γλώσσα, η λογοτεχνία, το θέατρο, ο χορός, οι εικαστικές τέχνες, η αρχιτεκτονική, η χειροτεχνία, ο κινηματογράφος και οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές αν και προέρχονται κάθε φορά από μία συγκεκριμένη χώρα ή τόπο, εκπροσωπούν την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της. Οι παραπάνω τομείς απασχολούν εκατομμύρια άτομα και αποτελούν σημαντική πηγή εσόδων. Η Ε.Ε. έχει σκοπό να διαφυλάξει και να αξιοποιήσει αυτή την ποικιλομορφία ώστε να την καταστήσει προσιτή σε άλλους. Εφαρμόζει προγράμματα στήριξης για ορισμένους πολιτιστικούς κλάδους και ενθαρρύνει την αξιοποίησή τους, ώστε να προσφέρουν σε μία ενιαία αγορά και στις ψηφιακές τεχνολογίες. Επιπλέον, φροντίζει για την δημιουργία ενός δυναμικού περιβάλλοντος για τις βιομηχανίες, περιορίζοντας την γραφειοκρατία, εξασφαλίζοντας αμεσότερη πρόσβαση στην χρηματοδότηση, στηρίζοντας τα ερευνητικά προγράμματα και προωθώντας γενικότερα την ανάπτυξη.³¹

4.2.1. Πρόγραμμα CULTURE (Πολιτισμός)

Ένα από τα σημαντικότερα προγράμματα της Ε.Ε. είναι το πρόγραμμα culture στόχοι του οποίου είναι οι εξής:

1. Αύξηση της ευαισθητοποίησης για πολιτιστικά στοιχεία που έχουν σημασία για την Ευρώπη να διατηρήσει τα στοιχεία αυτών.
2. Προώθηση της διακρατικής κινητικότητας εργαζομένων στο τομέα του πολιτισμού.
3. Ενθάρρυνση της διακρατικής κυκλοφορίας των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών έργων και προϊόντων.
4. Ενθάρρυνση του πολιτισμικού διαλόγου.³²

---

³¹ Στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής η Ε.Ε. χρηματοδοτεί μουσικά σχολεία, αίθουσες συναυλιών, στούντιο ηχογράφησης κ.α.

³² [www.google.gr : http://europa.eu/pol/cult/index_el.htm](http://europa.eu/pol/cult/index_el.htm)

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

Ο ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

5.1. Γενικά για το Δήμο

Οι Άγιοι Θεόδωροι είναι ο πρώτος δήμος που συναντά κάθε επισκέπτης όταν μπαίνει στο νομό από την εθνική οδό Αθηνών - Κορίνθου. Γεωγραφικά ανήκει στη Στερεά Ελλάδα, αλλά ο δήμος υπάγεται στο νομό Κορινθίας. Ο πληθυσμός του για την δεκαετία 1991 ανάγεται σε 5.084 κατοίκους.³³ Σύμφωνα με την γενική απογραφή πληθυσμού του 2001, οι κάτοικοι σημειώθηκαν 5.960.³⁴ Η πόλη είναι χτισμένη βορειοανατολικά στην περιοχή της αρχαίας Κρομμυωνίας και οφείλει το όνομά της στο εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων που είναι κτισμένο στη θέση παλαιοχριστιανικής εκκλησίας. Η νεότερη ιστορία της περιοχής ξεκινά με την δημιουργία του πρώτου χωριού Κουλατζίκι, ενώ πολλοί από τους πρώτους κατοίκους ήταν Αρβανίτες. Η θέση του ήταν ανάμεσα στις σημερινές παλιά και νέα εθνικές οδούς κοντά στην περιοχή της Τσόπας. Από το πρώτο χωριό έχουν μείνει ελάχιστα απομεινάρια σπιτιών και η περιοχή πλέον αποτελείται από κτήματα και εξοχικά σπίτια. Όσον αφορά για τους κατοίκους ου η ρίζα τους είναι αρβανίτικη θα πρέπει να αναφέρουμε ότι τα πολιτιστικά στοιχεία της καταγωγής δεν υπάρχουν πια.

Σε περιόδους πολέμου όπως τη δεκαετία του '40 ο τόπος γνώρισε σημαντική δραστηριότητα λόγω της τοποθεσίας του – λέγεται ότι μετά από βαρύ βομβαρδισμό στα Γεράνεια όρη³⁵, κήκα ένα μεγάλο τμήμα. Η καλύτερη περίοδος του ήταν το διάστημα μεταξύ των δεκαετιών '50 - '70. Με την κυκλοφορία των αυτοκινήτων και τη μόδα για τουριστικές εξορμήσεις οι Άγιοι Θεόδωροι αποτέλεσαν ένα ιδανικό, πευκόφυτο, παραθαλάσσιο χωριό, το οποίο έγινε αγαπημένο θέρετρο των Αθηναίων.³⁶ Ανάμεσα στην Κινέττα και τους Αγίους Θεοδώρους χτίζονται πολλά

³³ ΦΕΚ, τεύχος 2ο, αρ. φύλλου 882.

³⁴ ΦΕΚ, τεύχος 2ο, αρ. φύλλου 715.

³⁵ Γεράνεια Όρη: Γεράνεια ονομάστηκαν, από το πουλί «γερανό», που οδήγησε τον Μέγαρο στην κορυφή του όρους για να σωθεί από τον κατακλυσμό που έγινε, επί εποχής του Δευκαλίωνα – Πausανία.

³⁶ Διάσημοι της εποχής, ακόμα και πρώην βασιλιάδες επισκέπτονται την περιοχή για να κάνουν μπάνιο και να φάνε φρέσκο ψάρι.

εξοχικά, τα οποία ανήκουν σε γνωστά πρόσωπα αλλά και σε εύπορους. Η περιοχή χρησιμοποιήθηκε σε γυρίσματα ταινιών του ελληνικού κινηματογράφου.³⁷ Σε πλήρη αντίθεση η δεκαετία του '70 ήταν μία άσχημη εποχή για τους Αγίους Θεοδώρους. Εξαιτίας των πολιτικών γεγονότων και των ασυνείδητων περιβαλλοντικά ντόπιων πωλούνται εκτάσεις, ενώ μία αποθήκη λιπαντικών σύντομα γίνεται διυλιστήριο. Ολόκληρο το Σουσάκι υποβαθμίζεται και εκατοντάδες πολίτες εγκαταλείπουν τα σπίτια τους. Δημιουργήθηκαν και άλλα εργοστάσια για μία παραπλήσια δραστηριότητα σε μία περιοχή άσχετη ακόμη και σήμερα για τέτοιου είδους ασχολίες. Η μόλυνση της θάλασσας και του αέρα είναι μηδενικές. Σε όλη τη περιοχή η αξία της γης μειώνεται αισθητά, διότι τα κτήματα μοιράζονται ως μικρά οικοπέδα, με αποτέλεσμα η δημιουργία αυθαίρετων. Οι δεκαετίες '80 - '90 είναι χαρακτηριστικές για την τουριστική δραστηριότητα της περιοχής. Σήμερα οι πιο πολλοί ντόπιοι προσπαθούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του τουρισμού, γιατί αντιλαμβάνονται την πολυμορφία και τα σπάνια αγαθά που η περιοχή διαθέτει.

5.1.1. Πολιτισμικό Παρελθόν των Αγίων Θεοδώρων

Σύμφωνα με το μύθο, ο Θησέας επιστρέφοντας από την Τροιζήνα στην Αθήνα, βρέθηκε στην Αρχαία πόλη Κρομμυών και σκότωσε το θηλυκό αγριογούρουνο Φαία, το οποίο κατέστρεφε τις σοδειές κρεμμυδιών των κατοίκων. Ο Στράβωνας στα «Γεωγραφικά» του και ο Πausανίας, ο περιηγητής, αναφέρουν το μυθικό γεγονός σαν αποτέλεσμα της εκτέλεσης ενός ακόμη άθλου του Θησέα.

Όπως αναφέρεται, την εποχή της άνθισης των Μεγαρέων (6^{ος} – 7^{ος} π.Χ αιώνας), ολόκληρη η Κρομμύωνα υπαγόταν στην κυριαρχία των Μεγάρων. Από τον 6^ο π.Χ αιώνα και έπειτα η πόλη ενσωματώθηκε στην Κόρινθο, ενώ το 425 π.Χ αιώνα πραγματοποιήθηκε κατάληψη από τους Αθηναίους. Στον Κορινθιακό Πόλεμο (393 π.Χ αιώνα) χρησιμοποιήθηκε σαν οχυρό. Η πόλη κατά την Ρωμαϊκή – Βυζαντινή περίοδο, μεταφέρθηκε πιο νότια πλησίον του λιμανιού που χρησιμοποιούνταν καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του τόπου.³⁸

Όσον αφορά τις ανασκαφές που ήρθαν στην επιφάνεια, μας έφεραν ένα μεγάλο νεκροταφείο της Γεωμετρικής Εποχής (8^{ος} π.Χ αιώνας) και ένα μικρό θεατροειδή χώρο της Υστεροαρχαϊκής Εποχής (τέλη 6^{ου} π.Χ αιώνα). Πιθανόν επρόκειτο για

---

³⁷Ελληνικός Κινηματογράφος: Χαρακτηριστική είναι η αναζήτηση της Μ.Κοντού στη θέση Πευκάκια από τον Ν.Σταυρίδη στα "Κίτρινα Γάντια" κ.α.

³⁸ www.korinthia.net

βουλευτήριο με πλακόστρωτο δάπεδο, το οποίο φανερώνει μία οργανωμένη κοινωνία ήδη από τα Αρχαϊκά έτη. Αξιόλογα μικρά αντικείμενα κεραμικής ανακαλύφθηκαν Κορινθιακής τεχνοτροπίας.

Στο πρόσφατο παρελθόν ανάγεται η ιστορική Μονή Πραθίου³⁹, κοινοβιακό μοναστήρι με δραστηριότητα από 11^ο μ.Χ αιώνα μέχρι και το 1821. Σώζονται κατάλοιπα των κελιών, των αποθηκών και το καθολικό της Μονής. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το μωσαϊκό δάπεδο και οι λίγες βυζαντινές αγιογραφίες του 15^{ου} μ.Χ αιώνα. Το εκκλησάκι των Αγίων Θεοδώρων, που έχει δώσει και το όνομα του στην περιοχή, βρίσκεται χτισμένο στην θέση παλαιοχριστιανικής εκκλησίας. Σύμφωνα με την παράδοση, χτίστηκε μετά την άλωση από τους Τούρκους και φέρει μία λίθινη πλάκα με χαραγμένο επίγραμμα των ύστερων Ρωμαϊκών χρόνων. Η πλάκα βρέθηκε στο τάφο ενός 15 ετών κοριτσιού και τοποθετήθηκε δεξιά της εισόδου. Σύμφωνα με την παράδοση, το εκκλησάκι βρέθηκε θαμμένο μέσα στη γη.⁴⁰

Ιστορικό γεγονός αποτελεί μία θυσία πενήντα Αγιοθοδωρητών, οι οποίοι εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς στην κατοχή στις 3-5-1944, σε ένα λόφο πάνω από την πόλη. Η τοποθεσία πήρε το όνομα «πενήντα» όπως δηλώνεται από την εκτέλεση τους. Η δημοτική Αρχή προς τιμήν αυτών που χάθηκαν, έστησαν μνημείο με αναγραφόμενα τα ονόματά τους και τους τιμά κάθε χρόνο με μνημόσυνο. Ακόμη στην πλατεία της δυτικής παραλίας του τόπου, ονομάστηκε Πλατεία Εθνικής Αντίστασης, στη μνήμη όσων πολέμησαν για την ελευθερία. Πολλοί είναι οι επισκέπτες που έρχονται κάθε χρόνο στο μνημόσυνο των «πενήντα» για να δούνε το μνημείο και να αισθανθούν περηφάνια.

---

³⁹ Πράθι: Πράθι είναι μία τοποθεσία στο βουνό πάνω στα Γεράνεια όρη. Χτίστηκε από μοναχούς της Κωνσταντινούπολης, που ήρθαν εδώ μετά την άλωση της πόλης. Πάνω από την κεντρική πύλη του ιερού, ένας αγιογράφος: «ΙΣΤΟΡΙΘΕΙ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΤΑΥΤΗΣ – ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΕ' ΕΝ ΕΤΕΙ 1463».

⁴⁰ www.realestate-academy.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ

6.1. Πολιτιστικοί φορείς και θεσμοί

Όπως έχει ήδη γίνει λόγος, οι Άγιοι Θεόδωροι χαρακτηρίζονται για το πλούσιο πολιτιστικό υπόβαθρο τους. Κατά την διάρκεια της χρονιάς διεξάγονται πληθώρα πολιτιστικών εκδηλώσεων που αποτελεί πόλο έλξης για τους κατοίκους αλλά και των γειτονικών δήμων και συμβάλλουν στην πολιτιστική αναβάθμιση του τόπου. Οι προσπάθειες αυτές πραγματοποιούνται από τους συλλόγους, το πολιτιστικό κέντρο, τη Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση με την υποστήριξη του Δήμου. Στο Δήμο συναντάμε αρκετές έννοιες του πολιτισμού όπως οικονομική δραστηριότητα, εκπαίδευση και θεσμοί, εκκλησία – θρησκεία και θεσμοί, ψυχαγωγία και θεσμοί.

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς θεσμούς στην περιοχή λειτουργούν ένα λύκειο, ένα γυμνάσιο, δύο δημοτικά, τρία νηπιαγωγεία και ένας βρεφονηπιακός σταθμός. Δεν υπάρχουν Πανεπιστήμια και Ινστιτούτα, γιατί αυτά βρίσκονται σε μεγαλύτερες επαρχιακές πόλεις, όπως στην Κόρινθο. Δεν υπάρχει Δημοτική Βιβλιοθήκη αλλά κατά διαστήματα ο Δήμος οργανώνει Κινούμενη Δανειστική Βιβλιοθήκη στα σχολεία.

6.1.1. Η προβολή του πολιτισμού

Ο πολιτισμός του τόπου βασισμένος στη παράδοση, οργανώνει εκδηλώσεις στις δύο βασικές, ιστορικές Μονές, αυτή του Πραθίου και της ομώνυμης εκκλησίας του τόπου. Ο σύλλογος Πραθίου προς τιμή της γιορτής της Παναγίας το Δεκαπενταύγουστο, πραγματοποιεί χορούς με παραδοσιακές στολές, μέσα στο πανέμορφο δάσος με τις τρεχούμενες πηγές. Στην τοπική γιορτή των Αγίων Θεοδώρων, πραγματοποιείται η παραδοσιακή λειτουργία της εκκλησίας, οι πιστοί σημαιοστολίζουν το ναό, προσεύχονται, προσθέτουν τάματα και συμμετέχουν στις εκδηλώσεις της πλατείας του Ναού με χορούς – τραγούδια από ντόπια συγκροτήματα.

Η κοινωνία δραστηριοποιείται στο τομέα της ψυχαγωγίας και αναδεικνύει το πολιτισμό με τις διάφορες διοργανώσεις συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων, εκδηλώσεων χορού (μοντέρνου – παραδοσιακού), αθλητικές δραστηριότητες,

εκθέσεις που αφορούν την τέχνη κ.α. Το πολιτιστικό κέντρο, οι πλατείες του τόπου καθώς και το «Θέατρο Περγιάλη» φιλοξενούν τις περισσότερες εκδηλώσεις. Το θέατρο αυτό έχει αφιερωθεί στον φημισμένο ηθοποιό Νότη Περγιάλη, ο οποίος είχε προσφέρει αξιόλογο πολιτιστικό έργο. Οι παραστάσεις του έδωσαν το έναυσμα στους πολίτες να εγγραφούν στην τοπική θεατρική ομάδα και να συμμετάσχουν σε πολλά έργα⁴¹. Χαρακτηριστικά αναφέρονται δύο έργα: «Τα Χριστούγεννα του Παπαδιαμάντη» του Ν. Περγιάλη, «Ήταν όλοι τους Παιδιά μου» του Α. Miller. Η προσπάθεια αυτή έχει αναδείξει το πολιτιστικό ενδιαφέρον των ντόπιων αλλά και των επισκεπτών.

Το πολιτιστικό κέντρο σε συνεργασία με τους αθλητικούς εξωραϊστικούς συλλόγους, τον εμπορικό επαγγελματικό σύλλογο, τον σύλλογο των γυναικών, τον κρητικό σύλλογο, βοηθούν στην πολιτιστική προβολή του τόπου και ενεργοποιούνται προκειμένου να ωφεληθεί η περιοχή. Στο πολιτιστικό κέντρο του Δήμου πραγματοποιούνται εκδηλώσεις παντός τύπου, όπως ομιλίες, θεατρικές παραστάσεις, χοροεσπερίδες κ.α. Επίσης υπάγονται: α) Η φιλαρμονική, η οποία συνοδεύει με την μουσική της, τις τοπικές εορτές, τις εθνικές επετείες. β) Το τμήμα παραδοσιακών ελληνικών χορών – μοντέρνων, το οποίο ετοιμάζει στο τέλος κάθε χρονιάς χορευτικές παραστάσεις και διαγωνισμούς. γ) Το ερασιτεχνικό θέατρο, το οποίο αποτελείται από παιδιά και ενήλικες, παρουσιάζουν παραστάσεις με πολιτιστικό ενδιαφέρον. δ) Η κινηματογραφική – φωτογραφική λέσχη, αν και είναι πρόσφατη ενέργεια του Δήμου να προάγει την τέχνη, έχει σημειώσει αξιόλογη πορεία. Πολλοί είναι οι πολίτες που ενδιαφέροντες για εκθέσεις φωτογραφιών ή προβολές ερασιτεχνικών και επαγγελματικών, κινηματογραφικών ταινιών.⁴² Οι παραστάσεις δίνονται χωρίς χρηματική επιβάρυνση τόσο των ντόπιων όσο και των επισκεπτών.

Όσον αφορά τους συλλόγους, οι Αθλητικοί σύλλογοι, δίνουν βάση στην πολιτιστική πορεία της περιοχής διοργανώνοντας χοροεσπερίδες, αθλητικές επιδείξεις, αγώνες που σκοπό έχουν την δημιουργία μίας υγιούς κοινωνίας. Οι σύλλογοι είναι: Α.Σ. καλαθοσφαίρισης «Τήρων» που ιδρύθηκε το 1988, Α.Σ. ποδοσφαίρου «Άγιοι Θεόδωροι», Α.Σ. karate «Θησέας», Α.Ο. αντισφαίρισης που ιδρύθηκε το 2007, Α.Ο. πετοσφαίρισης που δημιουργήθηκε το 2009. Ο Κρητικός σύλλογος, έχει δημιουργηθεί από τους Κρητικούς – κατοίκους της περιοχής και έχει

⁴¹Θεατρική Ομάδα Αγίων Θεοδώρων: Η θεατρική ομάδα απαρτιζόταν από νέους αλλά και μεγαλύτερους σε ηλικία, από δημοσιογράφους, εκπαιδευτικούς, ελεύθερους επαγγελματίες, μαθητές και άλλους.

⁴² www.agioitheodoroi.com

επιδοθεί μόνο σε χοροεσπερίδες, μουσικές – κρητικές παραστάσεις και σε προώθηση των κρητικών προϊόντων τους. Ο σύλλογος Γυναικών, έχει ιδιαίτερη δράση στην περιοχή και η παρουσία του έχει ωφελήσει το πολιτιστικό γίνεσθαι. Δραστηριοποιείται σε εκδρομές ημερήσιες ή πολυήμερες που προορισμό έχουν Μονές του εξωτερικού και εσωτερικού χώρου, παρακολούθηση συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων. Τέλος ο Εμπορικός Επαγγελματικός Σύλλογος αποτελεί την πρώτη προσπάθεια συντονισμού των ιδιοκτητών καταστημάτων του Δήμου και συμμετέχει άμεσα στα πολιτιστικά δρώμενα. Χρηματοδοτεί πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως το καρναβάλι, τις μουσικές συναυλίες και αναλαμβάνει έξοδα για το στολισμό της πόλης κατά την διάρκεια των εορτών. Η τελευταία προσπάθεια του Εμπορικού Επαγγελματικού Συλλόγου για την ανάδειξη του πολιτισμού της περιοχής είναι η έκδοση και η δωρεάν διανομή του λευκώματος που αναφέρει τα τουριστικά – πολιτιστικά μέρη, την ιστορία, την μυθολογία και άλλα για τους Αγίους Θεοδώρους.

Παρατηρείται η έλλειψη αναφοράς σε μουσεία, διότι το μοναδικό μουσείο που στεγάζεται στο Δημαρχείο των Αγίων Θεοδώρων, υπολειτουργεί, δεν έχει την πρέπουσα κτιριακή υποδομή και την ανάλογη επισκεψιμότητα. Αυτό δε σημαίνει πως η τοπική κοινωνία στερείται πολιτιστικής ανάπτυξης ή πως είναι πολιτιστικά υποβαθμισμένη, αφού όπως είδαμε ο τόπος έχει γίνει δανειστείς και δανειολήπτης πολιτισμού και κουλτούρας.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ

6.2. Ο τουρισμός, η κυριότερη πηγή οικονομίας

Ο τουρισμός είναι η μόνη βιομηχανία, του οποίου το μοναδικό προϊόν καταναλώνεται στο τόπο παραγωγής, διότι ο καταναλωτής ταξιδεύει προς αυτόν. Για τους κατοίκους της Αττικής οι οποίοι θέλουν να απολαύσουν θαλάσσια μπάνια ή ημερήσιες διακοπές, μία εύκολη λύση είναι να επισκεφθούν το Νομό Κορινθίας και ειδικότερα την πόλη των Αγίων Θεοδώρων. Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, η λειτουργία του προαστιακού σιδηρόδρομου, λεωφορείου ΚΤΕΛ βοήθησε στην συχνότερη εξόρμηση των επισκεπτών, καθώς και η λειτουργία του αστικού λεωφορείου ευκόλυνε την διέλευση τους. Θα πρέπει να τονίσουμε ότι δεν υφίσταται

θαλάσσια συγκοινωνία και οργανωμένο λιμάνι που θα βοηθούσε την τουριστική ανάπτυξη από πλευράς αφίξεων.

6.2.1. Η Κόρινθος βοηθά στην περιφερειακή ανάπτυξη

Η Κόρινθος αποτελεί σύγχρονο εμπορικό και αστικό κέντρο και η τουριστική της υποδομή είναι πολύ καλή και οργανωμένη στις παραλίες του Κορινθιακού Κόλπου, Σαρωνικού Κόλπου και του Λουτρακίου. Στην σύγχρονη Κόρινθο αξίζει να επισκεφθεί κάποιος το Μητροπολιτικό Ναό του Αποστόλου Παύλου, το Δικαστικό Μέγαρο, το Άγαλμα του Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού, την Αρχαία Κόρινθο – Ακροκόρινθο καθώς και τα μουσεία του αρχαιολογικού, εκκλησιαστικού, ιστορικού – λαογραφικού ενδιαφέροντος. Σε μια τόσο οργανωμένη πολιτιστικά και τουριστικά πόλη όσο η Κόρινθος, αναβαθμίζονται πνευματικά και οικονομικά και οι περιφερειακές πόλεις.

6.2.2. Ειδικές μορφές τουρισμού στο Δήμο

Στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων απαντώνται διάφορες μορφές τουρισμού π.χ. καταδυτικός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, πολιτιστικό και θρησκευτικό τουρισμό για τους οποίους θα αναφερθούμε στη συνέχεια εκτενέστερα. Οι Άγιοι Θεόδωροι είναι μια παραλιακή κωμόπολη που συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Οι παραλίες της ενδείκνυνται για κολύμπι και δραστηριότητες αφού τα νερά της έχουν πάρει για συνεχόμενα έτη ην γαλάζια σημαία. Με εκδρομικό καΐκι γίνεται εύκολη η πρόσβαση στο νησάκι Ομβριός, που έχει θαλάσσιες σπηλιές και γίνονται καταδύσεις. Έτσι, έχει αναπτυχθεί ο καταδυτικός τουρισμός αφού πλήθος τουριστών προστρέχουν για αυτή την δραστηριότητα. Η περιοχή «Πευκάκια» προσφέρει την δυνατότητα θαλάσσιων σπορ όπως είναι το θαλάσσιο σκι, η ποδηλασία, το τζετ σκι, κ.α. Όσον αφορά την ορεινή περιοχή των Αγίων Θεοδώρων, ο Δήμος εκμεταλλεύτηκε το φυσικό γεωγραφικό περιβάλλον που προσφέρεται για πανελλήνιους αγώνες enduro μηχανών, αγώνες αυτοκινήτων και ποδηλασίας, ενισχύοντας έτσι, την δημιουργία του αθλητικού τουρισμού. Σημαντικό επίσης για τόπο είναι πως οι αγώνες αυτοκινήτων (ράλι) γίνονται σε παγκόσμιο επίπεδο μία φορά το χρόνο. Έτσι λοιπόν ο Δήμος φιλοξενεί λάτρεις του αθλήματος. Τα Γεράνεια όρη, με σπάνιο φυσικό πλούτο, χλωρίδα και πανίδα, προσελκύουν κόσμο για ορειβασία και πεζοπορία που γίνεται πολλές φορές με την στήριξη των προσκόπων του τόπου.

Αναφορικά, στον τόπο των Αγίων Θεοδώρων υπάρχει πλούσια πολιτιστική ανάπτυξη η οποία παρουσιάζεται με τις αντίστοιχες δραστηριότητες. Η Μονή Πραθίου, όπως αναφέραμε ήδη, έχει ιστορικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Εκεί έχει καθιερωθεί κάθε 15 Αυγούστου, να στήνεται ένα λαϊκό πανηγύρι με παραδοσιακό φαγητό, με ζωντανή μουσική και λαϊκούς παραδοσιακούς χορούς. Πολλοί όμως είναι και οι πιστοί που επισκέπτονται τη Μονή Πραθίου καθώς και τουρίστες του τόπου για να προσευχηθούν, δημιουργώντας έτσι την μορφή του θρησκευτικού τουρισμού. Στη γιορτή των Αγίων Θεοδώρων στις 8 Ιουνίου - προς τιμή των Αγίων Θεοδώρων πραγματοποιούνται δύο γιορτές, μία στις 8 Φεβρουαρίου και μία στις 8 Ιουνίου – γίνεται διήμερη λαϊκή εμποροπανήγυρης, η οποία συνοδεύεται από παραδοσιακούς χορούς, φαγητό και προσκύνημα (τάματα-προσευχές) στο ιστορικό εκκλησάκι του Δήμου. Τις μέρες της γιορτής ο κόσμος ρέει άφθονος στο τόπο και ενισχύει την τοπική αγορά και τα μαγαζιά.

6.3. Υποδομές του τουρισμού

6.3.1. Ξενοδοχεία και camping

Ο Νομός στον οποίο ανήκουν οι Άγιοι Θεόδωροι είναι ανεπτυγμένος τουριστικά και πολιτιστικά και για αυτό έχει φροντίσει να εγκαταστήσει κτιριακές υποδομές κατάλληλες για την φιλοξενία και την παραμονή των επισκεπτών. Η Κόρινθος γενικά, είναι μία πόλη που παρέχει σαφέστερα πιο πολλές επιλογές για διαμονή. Αναφέρουμε μερικές υποδομές ενδεικτικά: Isthmia Hotel 3 αστέρων, Onar Kokkonì 3 αστέρων, Kalamaki Beach 4 αστέρων, Ακρόπολις Γ΄ Κατηγορίας, Κόρινθος Γ΄ Κατηγορίας, Απόλλων Δ΄ Κατηγορίας κ.α.

Σε αντίθεση οι Άγιοι Θεόδωροι ως μία μικρή επαρχιακή πόλη, παρουσιάζουν λιγότερες επιλογές διαμονής, χωρίς αυτό να σημαίνει πως είναι ποιοτικά υποβαθμισμένοι. Τα ξενοδοχεία καθώς και τα camping που διαθέτει βρίσκονται προς το τέλος του χωριού, όπου υπάρχει ησυχία, καθαρό περιβάλλον και δυνατότητα επαφής με το φυσικό τοπίο. Αναφέρουμε τις ξενοδοχειακές μονάδες και τα camping του τόπου: Hanikian Rooms Α΄ Κατηγορίας (parking – εστιατόριο – πισίνα), Siaggas Hotel Β΄ Κατηγορίας (parking – εστιατόριο – πισίνα), Ηλιοχαλί Διαμερίσματα Β΄ Κατηγορίας (parking – εστιατόριο – πισίνα), Camping Coast (parking – εστιατόριο), Camping Glaros (parking – εστιατόριο).

Μελετώντας την επισκεψιμότητα στις ξενοδοχειακές μονάδες του Δήμου, παρατηρήθηκε πως για τις δεκαετίες 1981, 1991 και 2001, εμφανίστηκαν τουρίστες διαφόρων εθνικοτήτων καθώς και Έλληνες γηγενείς και του εξωτερικού.

Σημειώθηκε για τα παρακάτω ξενοδοχεία και camping η εξής τουριστική κίνηση:

Πίνακας 1.

→ ΗΑΝΙΚΙΑΝ ROOMS Α' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ		
Δεκαετία: 1981	Δεκαετία: 1991	Δεκαετία: 2001
Γάλλοι	Ιταλοί	Γάλλοι
Ιταλοί	Γερμανοί	Ιταλοί
Ρώσοι	Πολωνοί	Έλληνες
Γερμανοί	Ρώσοι	
Βέλγοι	Έλληνες	
Τσέχοι		
Έλληνες		

ΠΗΓΗ:Συνέντευξη από ξενοδόχους και ξενοδοχειακούς υπαλλήλους

Πίνακας 2.

→ ΣΙΑΓΓΑΣ HOTEL Β' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ		
Δεκαετία: 1981	Δεκαετία: 1991	Δεκαετία: 2001
Γάλλοι	Γερμανοί	Γάλλοι
Ρώσοι	Ιταλοί	Ιταλοί
Ιταλοί	Πολωνοί	Έλληνες
Τσέχοι	Λιθουανοί	
Σλοβάκοι	Λετονοί	
Γερμανοί	Ρώσοι	
Βέλγοι	Έλληνες	
Ολλανδοί		
Έλληνες		

ΠΗΓΗ:Συνέντευξη από ξενοδόχους και ξενοδοχειακούς υπαλλήλους

Πίνακας 3.

→ ΗΛΙΟΧΑΡΙ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ Β' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ	
Δεκαετία: 1991	Δεκαετία: 2001
Γερμανοί	Γερμανοί
Ιταλοί	Έλληνες
Πολωνοί	Γάλλοι
Ρώσοι	
Έλληνες	

ΠΗΓΗ: Συνέντευξη από ξενοδόχους και ξενοδοχειακούς υπαλλήλους

Πίνακας 4.

→ CAMPING COAST		
Δεκαετία: 1981	Δεκαετία: 1991	Δεκαετία: 2001
Ιταλοί	Ολλανδοί	Ιταλοί
Τσέχοι	Ιταλοί	Έλληνες
Γάλλοι	Λιθουανοί	
Σλάβοι	Λετονοί	
Έλληνες	Έλληνες	

ΠΗΓΗ: Συνέντευξη από ξενοδόχους και ξενοδοχειακούς υπαλλήλους

Πίνακας 5.

→ CAMPING GLAROS		
Δεκαετία: 1981	Δεκαετία: 1991	Δεκαετία: 2001
Γάλλοι	Ιταλοί	Γάλλοι
Ολλανδοί	Πολωνοί	Έλληνες
Σλοβάκοι	Έλληνες	
Έλληνες		

ΠΗΓΗ: Συνέντευξη από ξενοδόχους και ξενοδοχειακούς υπαλλήλους

Η καταγραφή έγινε με βάση το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεψιμότητας ανά χρονικό διάστημα, προς το μικρότερο.⁴³

6.3.2. Παραδοσιακή Αγορά

Ο επισκέπτης έχει την δυνατότητα να απολαύσει τις θαλασσινές γεύσεις, φρέσκο ψάρι, παραδοσιακές λιχουδιές και ντόπιες συνταγές καθώς πραγματοποιεί τις διακοπές του ή την προσωρινή εκδρομή στο τόπο. Στη παραλία του Δήμου βρίσκονται εστιατόρια, ψαροταβέρνες και χωριάτικες ταβέρνες, που μπορούν να προσφέρουν πιάτα για κάθε προτίμηση. Εκτός από την παραλία στην κεντρική αγορά της περιοχής λειτουργούν ιταλικά εστιατόρια, ψητοπωλεία και fat food που απευθύνονται σε νεανικό κοινό. Αξιόλογα είναι και τα παραδοσιακά καφέ, νεανικές καφετέριες και τα beach bar, bar που προσελκύουν επισκέπτες όλο τον χρόνο και ιδιαίτερος τους καλοκαιρινούς μήνες.

6.3.3. Συνεργασία Τ.Α και ιδιωτών για τουριστική ανάπτυξη

Ο Δήμος Αγίων Θεοδώρων έχει λάβει υπ' όψη την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής καθώς και την ανάγκη για την οργάνωση της παραλίας, για αυτό έχει δημιουργήσει μια σχέση συνεργασίας με τους ιδιώτες. Έτσι, έχει δώσει την δυνατότητα στους επιχειρηματίες των παραλιακών καταστημάτων, μέσω της άδειας που τους παρέχει, να οργανώνουν την παραλία, να είναι υπεύθυνοι για την καθαριότητα της και να προσφέρουν παράλληλα στους επισκέπτες διάφορες ασφαλείς δραστηριότητες. Ο Δήμος και το Λιμενικό επιτρέπουν την εγκατάσταση υπαίθριων καταστημάτων ακόμη και πάνω στην παραλία, καθώς και την εκμετάλλευση της θάλασσας για θαλάσσια σπορ. Τα μαγαζιά αυτά τραβούν ο ενδιαφέρον των τουριστών, αφού αρκετοί είναι εκείνοι που επισκέπτονται το τόπο ξανά για να τα απολαύσουν.

6.3.4. Τεχνολογική ανάπτυξη

Η εγκατάσταση Ελεύθερου Διαδυκτίου για τους δημότες ήταν ένα από τα σχέδια που έθεσε το Δημοτικό Συμβούλιο και ο Δήμαρχος και τελικά υλοποιήθηκε. Αυτό έδωσε την ευκαιρία στους ντόπιους, καθώς και στους επισκέπτες να λαμβάνουν

---

⁴³Πίνακες: Τα στατιστικά στοιχεία δεν αναφέρονται με ποσοστά, διότι τα ξενοδοχεία και τα camping λειτουργούν κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες και τα περισσότερα από αυτά δεν διαθέτουν ποσοστιαία την επισκεψιμότητα.

δωρεάν σύνδεση στο Internet σε οποιοδήποτε σημείο της περιοχής. Οι διαδυκτιακές γραμμές έχουν εγκατασταθεί σε κεντρικά και παράλληλα μεταξύ τους σημεία στο χώρο, έτσι ώστε να γίνεται από όλους η ελεύθερη πρόσβαση. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίστηκε η επικοινωνία, υπέστη αλλαγές η παραδοσιακή αγορά και συνέβαλε στην τεχνολογική ανάπτυξη του τόπου.⁴⁴ Για παράδειγμα, ένας επισκέπτης ερχόμενος στους Αγίους Θεοδώρους, γνωρίζει πλέον τα καταστήματα, ξενοδοχεία, τα πολιτιστικά και τουριστικά σημεία και τον διευκολύνει στην κάθε επιλογή του.⁴⁵

6.3.5. Αξιοποίηση φυσικού πλούτου

Η περιοχή του Σουσακίου βρίσκεται περίπου δέκα χιλιόμετρα (10 χλμ) έξω από τους Αγίους Θεοδώρους με κατεύθυνση προς Κόρινθο. Είναι μία βιομηχανικά αναπτυγμένη περιοχή, αραιοκατοικημένη με λίγους μόνιμους κατοίκους. Έχει γίνει γνωστό για το ενεργό Ηφαιστειό του, το οποίο αναστατώνει τους κατοίκους τόσο της περιοχής, όσο και των γύρω για την περίπτωση πιθανής έκρηξής του. Ωστόσο, στα άμεσα σχέδια του Δήμου μας και της Δημοτικής Κοινοφελούς Επιχείρησης (ΔΗ.Κ.ΕΠ.Α.Θ.) είναι η εκμετάλλευση του Ηφαιστείου για μελλοντικό τουρισμό, με οργανωμένη ανάπτυξη του χώρου, δημιουργία ασφαλών δρόμων, εγκατάσταση περιπτέρων, ώστε να εξασφαλισθούν οι εκδρομές από τους επισκέπτες.⁴⁶

Στο παρελθόν ο Δήμος είχε δώσει μεγάλη βαρύτητα στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας και οι ντόπιοι είχαν κερδίσει από τα οφέλη της. Με την πάροδο των χρόνων δόθηκε βαρύτητα σε άλλους τομείς και ιδιαίτερα στον πολιτιστικό τομέα που θα γίνει λόγος παρακάτω, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τον τουρισμό. Τελικά, αντιλαμβάνοντας πως ο τουρισμός είναι ο κυριότερος κλάδος της οικονομίας που στηρίζει πολλές οικογένειες του τόπου και προωθεί την ανάπτυξη του Δήμου άρχισαν να εξελίσσονται οι υποδομές του.

---

⁴⁴ www.e-istos.gr

⁴⁵ Δημοτικό Συμβούλιο Αγίων Θεοδώρων.

⁴⁶ Διευθύντρια της Δημοτικής Κοινοφελούς Επιχείρησης Αγίων Θεοδώρων (ΔΗ.Κ.ΕΠ.Α.Θ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

7.1. Η ταυτότητα της έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αποτίμηση της άποψης των κατοίκων (παρόχων και καταναλωτών) για την πολιτιστική και τουριστική δράση του Δήμου Αγίων Θεοδώρων, που αναπτύσσουν οι φορείς του Δήμου, οι Σύλλογοι, το Πολιτιστικό Κέντρο και οι τουριστικές επιχειρήσεις.

Το δείγμα υλοποίησης της έρευνας είναι αντιπροσωπευτικό. Συγκεκριμένα, απευθύνθηκε σε δώδεκα (12) άτομα – παρόχους πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών και σε πενήντα οχτώ (58) άτομα – καταναλωτές. Οι πάροχοι απαρτίζονται από εκπροσώπους Νομικών Προσώπων και από άτομα Πολιτιστικών Συλλόγων.

Το ερωτηματολόγιο διαμορφώνεται ως εξής:

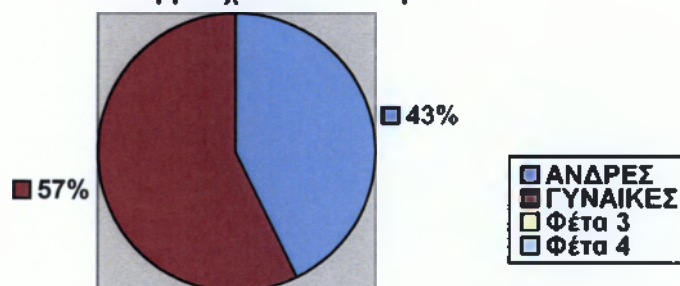
- Το Α΄ Μέρος περιέχει ερωτήσεις με την κοινωνικό-οικονομική κατάσταση των ερωτηθέντων.
- Το Β΄ Μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις που διακρίνονται σε δύο ομάδες, των συμμετεχόντων της έρευνας, πάροχοι και καταναλωτές.
- Το Γ΄ Μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις για την πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη των Αγίων Θεοδώρων.

7.2. Η ανάλυση του ερωτηματολογίου

Συνολικά, συμμετέχουν 70 άτομα, εκ των οποίων 30 είναι οι άνδρες και 40 οι γυναίκες. Τα ποσοστά παρουσιάζονται στο γράφημα 7.1. :

Γράφημα 7.1.

Ποσοστό συμμετεχόντων κατά φύλο

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στη δεύτερη ερώτηση πραγματοποιείται ομαδοποίηση των συμμετεχόντων κατά ηλικία. Συγκεκριμένα, συγκεντρώθηκαν επτά ομάδες, οι οποίες διακρίνονται κατά πενταετίες. Συμμετείχαν:

7 άτομα ηλικίας μικρότερης των 20 ετών.

13 άτομα ηλικίας μεταξύ 21 – 24 ετών.

9 άτομα ηλικίας μεταξύ 25 – 29 ετών.

5 άτομα ηλικίας μεταξύ 30 – 34 ετών.

9 άτομα ηλικίας μεταξύ 35 – 40 ετών.

9 άτομα ηλικίας μεταξύ 41 – 44 ετών.

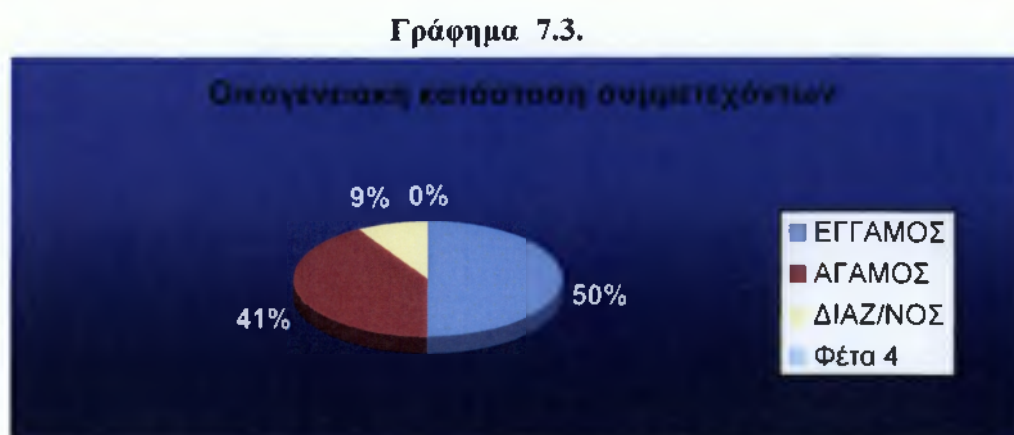
18 άτομα ηλικίας 45 ετών και άνω.

Αποτυπώνονται στο γράφημα 7.2. :

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Η τρίτη ερώτηση αναφέρεται στην οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων εκ των οποίων το 50% είναι έγγαμοι, το 41% άγαμοι και το 9% είναι διαζευγμένοι. Το αντίστοιχο γράφημα 7.3.

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα είναι απόφοιτοι λυκείου.
 Συγκεκριμένα:

5 άτομα είναι απόφοιτοι δημοτικού.

9 άτομα είναι απόφοιτοι γυμνασίου.

30 άτομα είναι απόφοιτοι λυκείου.

8 άτομα είναι απόφοιτοι ΙΕΚ.

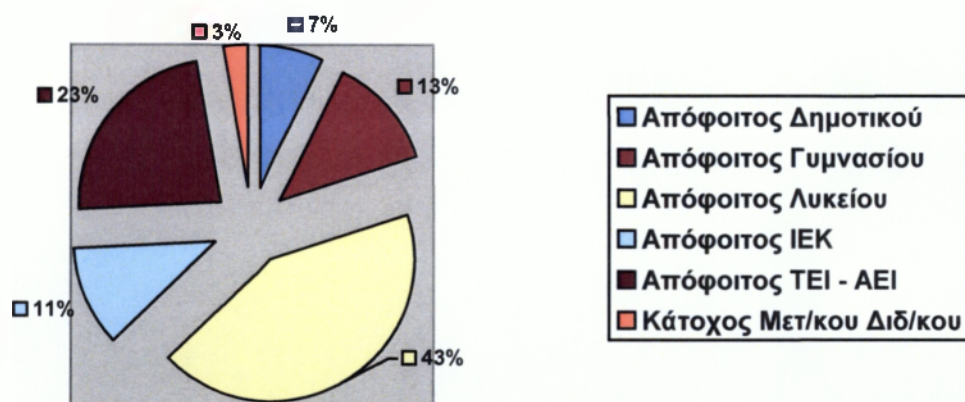
16 άτομα είναι απόφοιτοι ΤΕΙ – ΑΕΙ.

2 άτομα είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού / διδακτορικού.

Τα αντίστοιχα ποσοστά παρουσιάζονται στο γράφημα 7.4. που ακολουθεί.

Γράφημα 7.4.

Επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων στην έρευνα

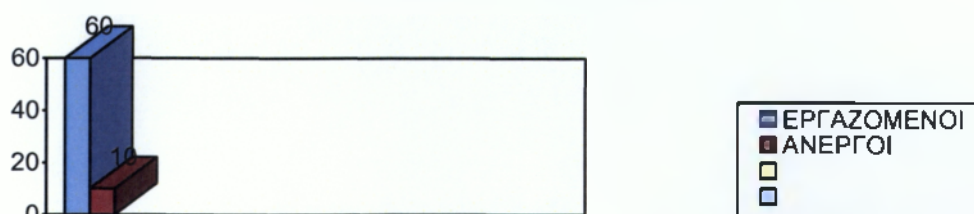

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Το 86% των ερωτηθέντων είναι εργαζόμενοι και το 14% είναι άνεργοι. Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αριθμητική κατανομή.

Γράφημα 7.5.

Η αριθμητική κατανομή της επαγγελματικής κατάστασης των ερωτηθέντων της έρευνας

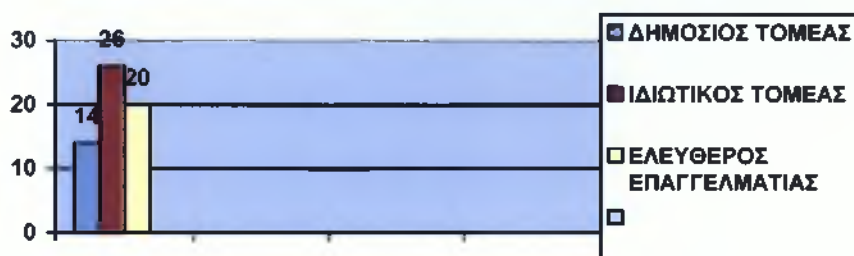

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Το μεγαλύτερο ποσοστό ασχολείται στον ιδιωτικό τομέα δηλαδή το 20%, στο δημόσιο ασχολείται το 37% και ως ελεύθεροι επαγγελματίες το 29%. Τα αριθμητικά δεδομένα των παραπάνω ποσοστών παρουσιάζονται στο γράφημα 7.6. :

Γράφημα 7.6.

Η αριθμητική κατανομή συμμετεχόντων ανά τομέα απασχόλησης

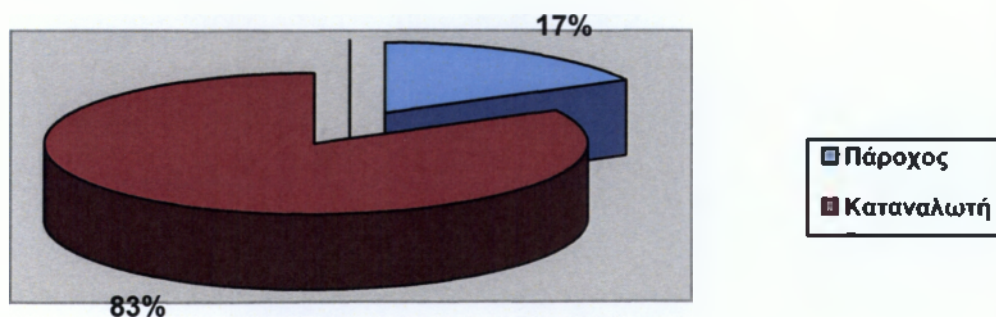
ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στο Β΄ μέρος του ερωτηματολογίου παρουσιάζονται επτά ερωτήσεις και γίνεται διάκριση ανάμεσα σε παρόχους και καταναλωτές.

Η ερώτηση 7 αφορά τον διαχωρισμό 12 παρόχων και 58 καταναλωτών. Τα αντίστοιχα ποσοστά των παραπάνω αριθμητικών δεδομένων παρουσιάζονται στο γράφημα 7.7. :

Γράφημα 7.7.

Ποσοστιαία συμμετοχή παρόχων και καταναλωτών

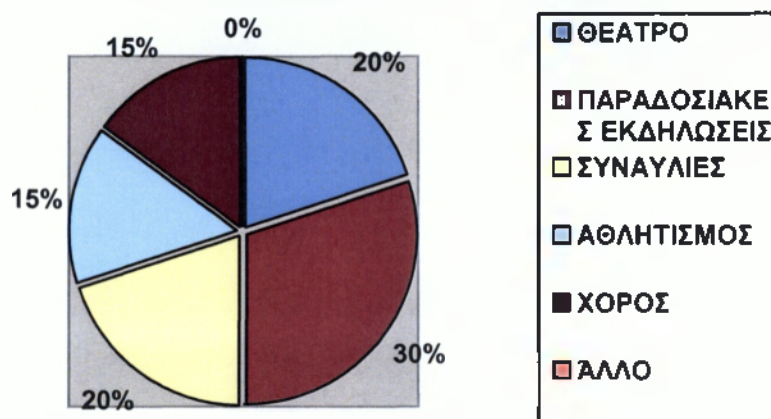

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Οι ερωτήσεις 7.1., 7.2., 7.3., απευθύνονται σε παρόχους. Το μεγαλύτερο ποσοστό δραστηριοποιείται σε περισσότερους από έναν τομείς. Στο θέατρο δραστηριοποιούνται 4 πάροχοι, στις συναυλίες 4 άτομα, στις παραδοσιακές εκδηλώσεις 6, στον αθλητισμό 3 άτομα και στο χορό 3 πάροχοι. Στο γράφημα 7.7.1. που ακολουθεί δίνονται αριθμητικά δεδομένα που αντιστοιχούν στα ποσοστά.

Γράφημα 7.7.1.

Τομείς πολιτιστικών και τουριστικών δράσεων και παρόχων

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Όλοι οι πάροχοι (12) που ερωτήθηκαν, απάντησαν πως οι δράσεις τους έχουν περιορισμένο χρόνο υλοποίησης.

Το 100% των παρόχων πιστεύει πως η προσέλευση του κόσμου είναι ικανοποιητική.

Στην ερώτηση 8.1. γίνεται η καταγραφή της συχνότητας κατανάλωσης των πολιτιστικών – τουριστικών υπηρεσιών από τους καταναλωτές. Συγκεκριμένα:

46 άτομα καταναλώνουν τις υπηρεσίες 1 – 2 φορές το μήνα.

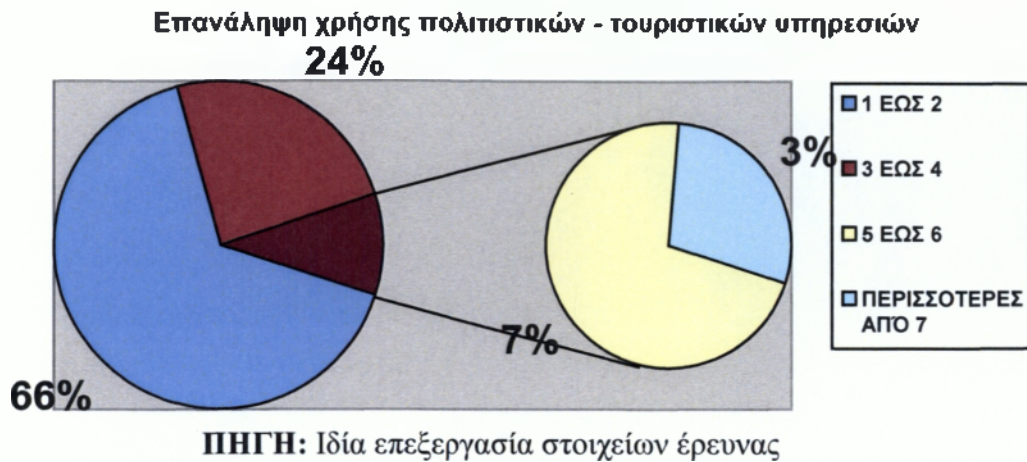
17 άτομα καταναλώνουν τις υπηρεσίες 3 - 4 φορές το μήνα.

5 άτομα καταναλώνουν τις υπηρεσίες 5 - 6 φορές το μήνα.

2 άτομα καταναλώνουν τις υπηρεσίες περισσότερες από 7 φορές το μήνα..

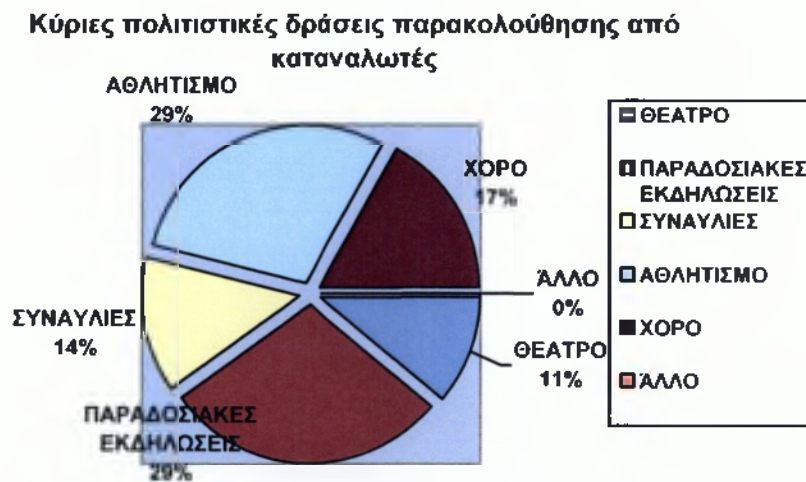
Τα αντίστοιχα ποσοστά των παραπάνω αριθμητικών δεδομένων παρουσιάζονται στο γράφημα 7.8.1. :

Γράφημα 7.8.1.

Στην ερώτηση 8.2. αποτυπώνονται οι μορφές των πολιτιστικών δράσεων που παρακολουθούν οι καταναλωτές. Το θέατρο καταλαμβάνει ποσοστό προτίμησης 11%, οι παραδοσιακές εκδηλώσεις 29%, οι συναυλίες 14%, ο αθλητισμός 29%, ο χορός 17%. Στο γράφημα 7.8.2. παρουσιάζονται τα αριθμητικά δεδομένα..

Γράφημα 7.8.2.

Στην ερώτηση 8.3. οι συμμετέχοντες στην έρευνα, απάντησαν τα εξής:
3 άτομα είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τις πολιτιστικές υποδομές.
10 άτομα είναι πολύ ικανοποιημένοι από τις πολιτιστικές υποδομές.

30 άτομα είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τις πολιτιστικές υποδομές.

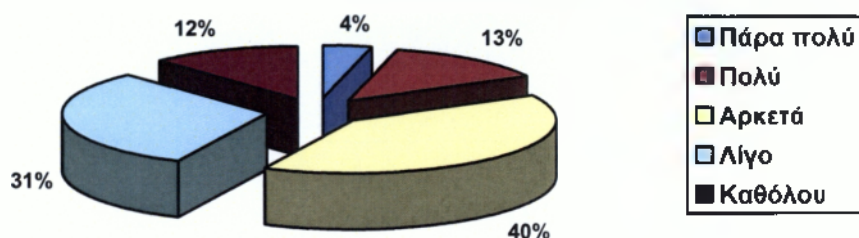
23 άτομα είναι λίγο ικανοποιημένοι από τις πολιτιστικές υποδομές.

9 άτομα δεν είναι ικανοποιημένοι από τις πολιτιστικές υποδομές.

Τα αντίστοιχα ποσοστά των παραπάνω αριθμητικών δεδομένων παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα 7.8.3. :

Γράφημα 7.8.3.

Ικανοποίηση από πολιτιστικές υποδομές

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στο Γ' μέρος του ερωτηματολογίου παρατίθενται συνολικά 6 ερωτήσεις και απευθύνονται στο σύνολο των ερωτηθέντων στους παρόχους και τους καταναλωτές.

Στην ένατη ερώτηση τα άτομα καλούνται να απαντήσουν αν η πολιτιστική ανάπτυξη παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των Αγίων Θεοδώρων.

41 άτομα απάντησαν πάρα πολύ.

18 άτομα απάντησαν πολύ.

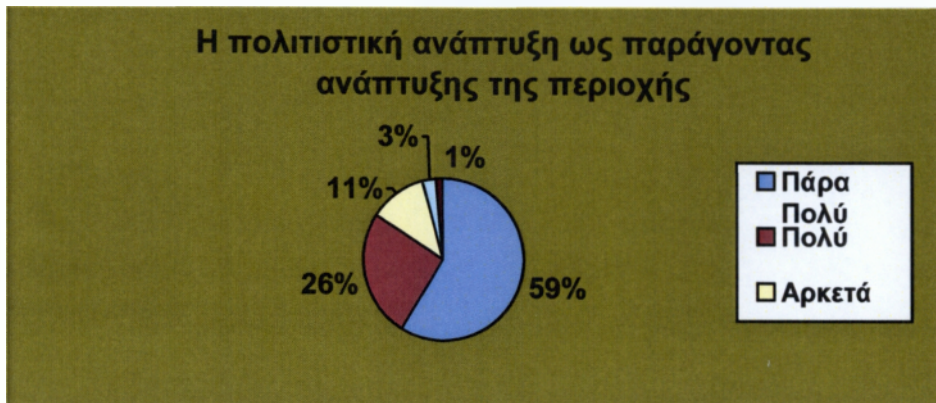
8 άτομα απάντησαν αρκετά.

2 άτομα απάντησαν λίγο.

1 άτομο απάντησε καθόλου.

Τα ποσοστά των αντίστοιχων αριθμητικών δεδομένων παρουσιάζονται στο γράφημα 7.9. :

Γράφημα 7.9.

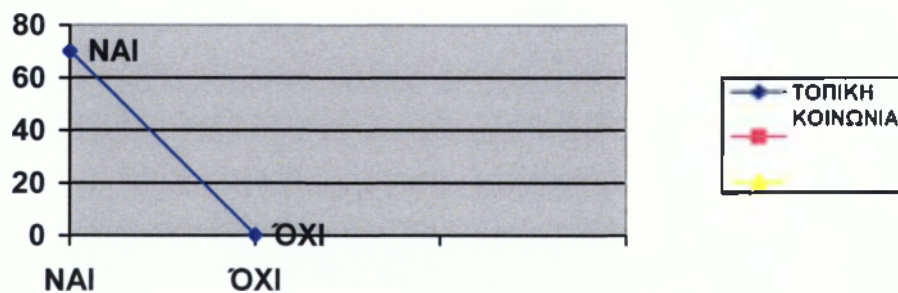

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στη δέκατη ερώτηση τα άτομα καλούνται να απαντήσουν αν η τοπική κοινωνία πρέπει να έχει ενεργό ρόλο στο πολιτιστικό και τουριστικό γίγνεσθαι. Το 100% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά. Τα αριθμητικά δεδομένα παρουσιάζεται στο γράφημα 7.10. :

Γράφημα 7.10.

Ενεργοποίηση τοπικής κοινωνίας

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στη συνέχεια στην 10.1. ερώτηση οι ερωτηθέντες απάντησαν για τον τρόπο με τον οποίο η τοπική κοινωνία πρέπει να ενεργεί .

26 άτομα πρότειναν με χρηματοδότηση.

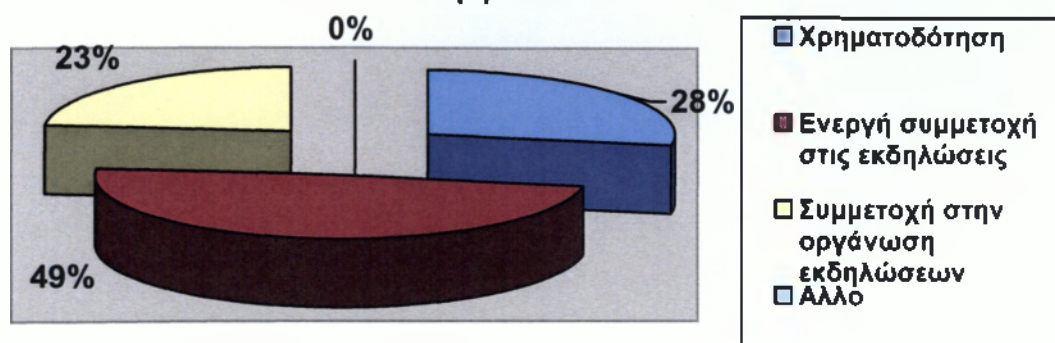
46 άτομα πρότειναν με ενεργή συμμετοχή στις εκδηλώσεις.

22 άτομα πρότειναν με συμμετοχή στην οργάνωση εκδηλώσεων.

Το γράφημα 7.10.1. παρουσιάζει τα ποσοστά των παραπάνω αριθμητικών δεδομένων.

Γράφημα 7.10.1.

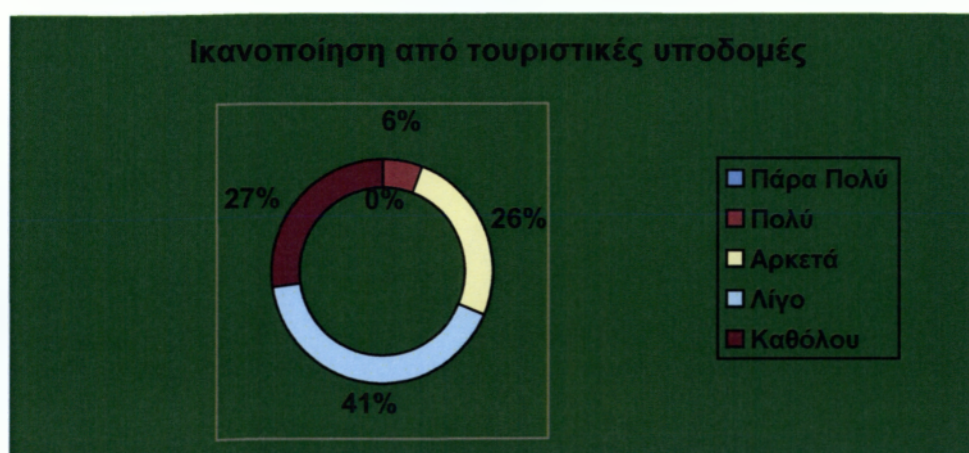
Τρόποι ενεργοποίησης στο πολιτιστικό - τουριστικό γίνεσθαι

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στο ενδέκατο ερώτημα οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν για το αν είναι ικανοποιημένοι από τις τουριστικές υποδομές του τόπου. Το γράφημα 7.11. καταγράφει τα ποσοστά των αντίστοιχων αριθμητικών δεδομένων. :

Γράφημα 7.11.

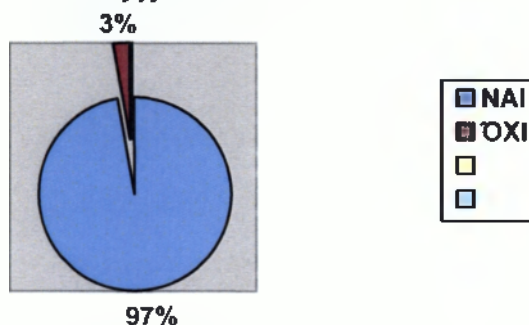

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στο δωδέκατο ερώτημα οι συμμετέχοντες της έρευνας απαντούν αν η τουριστική κίνηση είναι παράγοντας ανάπτυξης της περιοχής. Οι 68 ερωτηθέντες πιστεύουν πως είναι, ενώ 2 δεν συμφωνούν με αυτή την άποψη. Στο γράφημα 7.12. παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των αριθμητικών δεδομένων. :

Γράφημα 7.12.

**Η τουριστική ανάπτυξη είναι παράγοντας
ανάπτυξης του τόπου**

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στο ερώτημα δεκατρία, καταγράφεται η άποψη των ερωτηθέντων για την δραστηριότητα των φορέων του Δήμου και των φορέων του τουρισμού για το παραγόμενο τουριστικό προϊόν.

Κανένας δεν είναι πάρα πολύ ικανοποιημένος από τις δραστηριότητες των φορέων.

6 άτομα είναι πολύ ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες των φορέων.

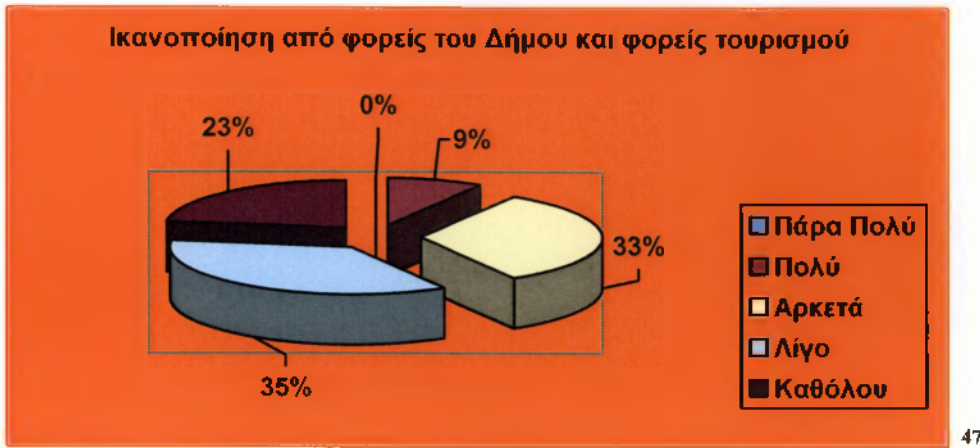
23 άτομα είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες των φορέων.

25 άτομα είναι λίγο ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες των φορέων.

16 άτομα δεν είναι ικανοποιημένοι από τις δραστηριότητες των φορέων.

Τα ποσοστά των παραπάνω αριθμητικών δεδομένων παρουσιάζονται στο γράφημα 7.13. :

Γράφημα 7.13.

47

ΠΗΓΗ: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

⁴⁷ Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο παράρτημα της εργασίας.

7.3. Συμπεράσματα της έρευνας

Μετά την διεκπεραίωση της έρευνας, παρατηρείται πως η πολιτιστική και η τουριστική δραστηριότητα στο Δήμο Αγίων Θεοδώρων είναι αρκετά ικανοποιητική.

- Ο Δήμος Αγίων Θεοδώρων παρά τις υπάρχουσες πολιτιστικές υποδομές, δεν καλύπτει τις απαιτήσεις των πολιτών. Για αυτό το λόγο, το 40% των ερωτηθέντων της έρευνας που διεξάγεται απάντησαν ότι είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τις πολιτιστικές υποδομές. Το 31% είναι λίγο ευχαριστημένοι, το 13% πολύ, το 12% καθόλου και μόλις το 4% είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι.
- Το σύνολο των συμμετεχόντων της έρευνας είναι 70 άτομα, από τα οποία τα 41 άτομα θεωρούν ότι η πολιτιστική ανάπτυξη παίζει πάρα πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των Αγίων Θεοδώρων. Άρα αντιλαμβάνονται πως ο πολιτισμός αποτελεί την κυρίως αναπτυξιακή διαδικασία σε ένα τόπο.
- Όσον αφορά την συχνότητα των εκδηλώσεων, υπάρχει πλήρης ομοφωνία των παρόχων ότι οι δραστηριότητες του πολιτισμού και του τουρισμού έχουν συγκεκριμένη περίοδο υλοποίησης.
- Η προσέλευση του κόσμου κρίνεται αρκετή ικανοποιητική, γεγονός που φανερώνει την ανάγκη του για συμμετοχή σε πολιτιστικά και τουριστικά δρώμενα.
- Η συχνότητα κατανάλωσης πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών απαντάται σε ικανοποιητικά επίπεδα, καθώς τα άτομα καταναλώνουν 1 – 2 φορές το μήνα σε ποσοστό 66% και 3 – 4 φορές το μήνα σε ποσοστό 24% τις υπηρεσίες. Ελάχιστοι είναι οι καταναλωτές που κάνουν χρήση των πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών παραπάνω από 5 φορές το μήνα.
- Οι πάροχοι δραστηριοποιούνται σε παραπάνω από ένα αντικείμενο, όπως το θέατρο, οι παραδοσιακές εκδηλώσεις, οι συναυλίες, ο αθλητισμός, ο χορός. Οι πάροχοι, ταυτόχρονα, καταναλώνουν τους παραπάνω πολιτιστικούς και τουριστικούς τομείς.
- Οι ερωτηθέντες της έρευνας επιλέγουν να παρακολουθούν ποικίλες μορφές πολιτιστικών καθώς και τουριστικών δράσεων. Οι περισσότεροι παρακολουθούν συναυλίες, αθλητικές δραστηριότητες, ενώ λίγοι είναι

αυτοί που επιλέγουν τις παραδοσιακές εκδηλώσεις, το χορό και το θέατρο.

- Όλα τα άτομα που συμμετείχαν στην διεξαγωγή της έρευνας πιστεύουν πως η τοπική κοινωνία πρέπει να έχει ενεργό χαρακτήρα για την πολιτιστική και τουριστική δράση της περιοχής. Για το λόγο αυτό προτείνει το 49% να συμμετέχουν οι πολίτες ενεργά στις εκδηλώσεις, το 28% να χρηματοδοτούν και το 23% πιστεύει πως οι πολίτες πρέπει να συμμετέχουν στην οργάνωση των εκδηλώσεων.
- Οι τουριστικές υποδομές που βρίσκονται στην διάθεση και εκμετάλλευση του τόπου δεν καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες τόσο των τουριστών όσο και των αυτοχθόνων. Το 41% των ερωτηθέντων επισημαίνει πως είναι λίγο ικανοποιημένοι, το 27% δεν είναι ευχαριστημένοι, το 26% είναι αρκετά ικανοποιημένοι, ενώ μόλις το 6% είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι.
- Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες της έρευνας υποστήριξαν πως η αύξηση της κινητικότητας των τουριστών αποτελεί αναπτυξιακό παράγοντα της περιοχής. Δύο άτομα από τα 70 διαφώνησαν με αυτή την άποψη.
- Γενικά οι πολίτες είναι αρκετά ευχαριστημένοι από την δράση του Δήμου και των τουριστικών φορέων για την παραγωγή του τουριστικού προϊόντος. Ελάχιστοι είναι αυτοί που έχουν αρνητική γνώμη για την δραστηριότητα τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1. Γενικά συμπεράσματα και προτάσεις

Αν και πολλοί είναι αυτοί που αναφέρουν τους Αγίους Θεοδώρους «χωριό», στην πραγματικότητα πρόκειται για Δήμο με 5.960 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 2001 (ΦΕΚ τεύχος 2^ο αρ. φύλλου 715). Η ονομασία «χωριό» τίθεται εξαιτίας της θέσης του ανάμεσα σε τέσσερις μεγάλες πόλεις (Αθήνα, Μέγαρα, Κόρινθο και Λουτράκι) και για αυτό υπάρχει δυσανάλογη πληθυσμιακή σύγκριση του Δήμου με τις γειτονικές αυτές πόλεις. Ως μία επαρχιακή πόλη, έχει επιδοθεί στην εμπορική δραστηριότητα, την καλλιέργεια γεωργικών εκτάσεων και την τουριστική ενασχόληση. Οι δημόσιες υπηρεσίες είναι πολύ λίγες για αυτό και οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι περιορισμένοι. Στον τόπο, υπάρχει ανεργία στη νεαρή ηλικία και την ωθεί στην ενασχόληση της με το εμπόριο ή το τουριστικό τομέα, οι οποίοι είναι αναπτυγμένοι. Σε άλλη περίπτωση οι νέοι αναζητούν μια θέση εργασίας στην πρωτεύουσα, αφού και η Κόρινθος παρουσιάζει περιορισμένες θέσεις εργασίας. Όσον αφορά την εμπορική κίνηση, αυτή βρίσκεται συγκεντρωμένη σε δύο κεντρικά μέρη της πόλης, της παραλίας κατά τους θερινούς μήνες και τον κεντρικό δρόμο τους χειμερινούς. Μπορεί η περιοχή να μην διαθέτει μεγάλα εμπορικά καταστήματα αλλά διαθέτει μικρές ιδιωτικές επιχειρήσεις που εξυπηρετούν τους ντόπιους και τους επισκέπτες. Ένα θετικό στοιχείο του τόπου είναι η μεγάλη λαϊκή αγορά που πραγματοποιείται κάθε Σαββάτο πρωί και συγκεντρώνει πολύ κόσμο και από τις γύρω περιοχές.

Τα τελευταία χρόνια η επισκεψιμότητα στην περιοχή των Αγίων Θεοδώρων αυξάνεται συνεχώς λόγω της κοντινής απόστασης της με την Αθήνα. Η περιοχή είναι τουριστικό θέρετρο και προσεγγίζει κόσμο για να θαυμάσουν τις φυσικές της ομορφιές, να γνωρίσουν την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και να απολαύσουν τις δραστηριότητες που προσφέρονται. Στο πληθυσμό της έχει προστεθεί μεγάλος αριθμός λαθρομεταναστών, οι οποίοι δεν δημιουργούν πρόβλημα εγκληματικότητας, αλλά εργάζονται σε διάφορες δουλειές. Η πρόσβαση έγινε καλύτερη με την δημιουργία ασφαλέστερων δρόμων και την επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου.

Οι θετικές επιπτώσεις που επιφέρουν τα έργα είναι:

- Η ευκαιρία παρακολούθησης πολιτιστικών γεγονότων στην Αθήνα (εκθέσεις, συναυλίες, θέατρα, μουσικές εκδηλώσεις) που αποτελεί επέκταση των πολιτιστικών – πνευματικών οριζόντων των κατοίκων.
- Η αύξηση του πληθυσμού της περιοχής κυρίως από Αθηναίους, που αναζητούν μόνιμη εγκατάσταση, καλύτερη ποιότητα ζωής. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση της τιμής της ακίνητης περιουσίας και ενοικίων.

Εκτός από τις θετικές επιπτώσεις των έργων, υπάρχουν και οι αρνητικές:

- Η πληθυσμιακή αύξηση επιφέρει μεγαλύτερη κατανάλωση των φυσικών πόρων, αύξηση της κυκλοφοριακής κίνησης και την περιβαλλοντική ρύπανση.
- Η εισαγωγή της εγκληματικότητας γίνεται εντονότερη λόγω της κοντινής απόστασης του τόπου από την πρωτεύουσα.

Όπως αναφέρθηκε και στην παραπάνω μελέτη, οι Άγιοι Θεόδωροι είναι μία πλούσια πολιτιστικά αναπτυγμένη περιοχή και μέσω αυτής αναδεικνύεται η τουριστική κίνηση της. Στα άμεσα σχέδια του Δήμου θα πρέπει να προστεθεί η προβολή της αρχαίας και νεώτερης ιστορίας του και η ανάδειξη των λιγοστών ευρημάτων που βρέθηκαν στις επιτόπιες ανασκαφές και αναφέρονται ήδη από την μυθολογία. Αναγκαστική κρίνεται η μέριμνα του Δήμου για την κατασκευή ενός μουσειακού κτηρίου, ανεξάρτητου, το οποίο θα φιλοξενεί τα αρχαία κτερίσματα, τις βυζαντινές εικόνες – ευρήματα, τις παραδοσιακές φορεσιές και αντικείμενα λαογραφικού πλούτου.

Οι Άγιοι Θεόδωροι έχουν τη δυνατότητα να αναπτυχθούν περισσότερο, εάν ο Δήμος αξιοποιήσει τον ελεύθερο χώρο στην παραλία, ώστε να δημιουργηθεί ένα μικρό λιμανάκι και να επιτευχθεί η θαλάσσια σύνδεση με μικρά πλοία εντός του Σαρωνικού Κόλπου. Αυτή η θαλάσσια σύνδεση θα παρέχει τη δυνατότητα για εμπορική και τουριστική ανάπτυξη. Η εκμετάλλευση του λιμανιού από το Δήμο θα προσφέρει διπλά οφέλη για τους κατοίκους, τον λιμενισμό των καϊκιών σε ασφαλή μέρος και η παροχή υποδομής για την πρόσβαση μικρών σκαφών αναψυχής και οχηματαγωγών πλοίων. Εκτός από την θαλάσσια αξιοποίηση, σημαντική κρίνεται και η φροντίδα του ορεινού πλούτου. Μία πρόταση είναι να ενταχθούν τα Γεράνεια όρη στα «Ευρωπαϊκά Μονοπάτια», ώστε να προβληθεί ο πλούτος αυτός. Πολλοί πεζοπόροι, φυσιολάτρες και τουρίστες θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν το πευκόφυτο μέρος μέσα από τα μονοπάτια του δάσους.

Ο Δήμος αν και έχει προβληθεί για τις τοπικές ομορφιές του, την πολιτιστική κληρονομιά – κουλτούρα, θα μπορούσε να γνωρίσει περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της διαφήμισης του από τουριστικούς οδηγούς και τουριστικά ταξιδιωτικά γραφεία. Τα χρήματα για αυτό το σκοπό μπορούν να βρεθούν από διάφορα προγράμματα (Κεντρικής Διοίκησης ή Νομαρχίας) ή από την χρηματοδότηση του ίδιου του δήμου ή από χορηγίες των μεγάλων βιομηχανικών μονάδων που δραστηριοποιούνται σε αυτόν (MOTOR OIL ELLAS). Ένας τουριστικός Δήμος όπως είναι οι Άγιοι Θεόδωροι, οφείλει να συμμετέχει σε τουριστικές εκθέσεις και γενικά πανελλαδικά οδηγούς, για να αποκτήσει το ενδιαφέρον της επίσκεψης και της συντήρησης του. Έτσι, θα έχει την δυνατότητα να φιλοξενήσει δημοσιογράφους και οι τουριστικούς πράκτορες ώστε να γίνεται άμεση και έμμεση διαφήμιση του τόπου. Επίσης, η διαφήμιση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ανάρτησης αφισών σε επίπεδο Νομού και μέσω ραδιοφώνου, ώστε οι εκδηλώσεις των πολιτιστικών γεγονότων όπως το Καρναβάλι και το τοπικό Πανηγύρι να προσελκύουν κόσμο.

Συμπερασματικά, από την έρευνα που διεξήχθη ότι οι Άγιοι Θεόδωροι γνωρίζουν μία πλούσια πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη, η οποία δεν περιορίζεται, ούτε βάλλεται από τις υπάρχουσες βιομηχανικές μονάδες της γύρω περιοχής. Η Δημοτική Αρχή με την αρωγή των Συλλόγων δραστηριοποιείται συνεχώς και συνεισφέρει στην πολιτιστική – πνευματική παιδεία καθώς και στην τουριστική – οικονομική άνοδο του τόπου. Οι προτάσεις που έχουν δοθεί, έχουν ως απώτερο σκοπό την προβολή και την ανάδειξη της περιοχής σε ένα ποιοτικό επίπεδο. Αυτό το οποίο αναμένεται είναι να γίνει η απαραίτητη καταβολή χρηματικών πόρων στη Τοπική Αυτοδιοίκηση των Αγίων Θεοδώρων, η οποία με την σειρά της θα τα χρησιμοποιήσει προς όφελος του τόπου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΙΚΟΝΕΣ

Αρ. 1: Αεροφωτογραφία Άγιοι Θεόδωροι

Αρ. 2: Μονή Παναγίας Πραθίου

Αρ. 3: Εκκλησία των Αγίων Θεοδώρων

Αρ. 4: Βυζαντινή εικόνα των Αγίων Θεοδώρων «Τήρων και Στρατηλάτης».

Αρ. 5: Γεράνεια Όρη, το πευκόφυτο δάσος

Αρ. 6: Οργανωμένη παραλία

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΜΕΡΟΣ Α – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

1. ΦΥΛΟ: Άνδρας

Γυναίκα

2. ΗΛΙΚΙΑ: <20

21 –24

25 – 29

30 – 34

35 – 40

41 – 44

45 +

3. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Έγγαμος

Άγαμος

Διαζευγμένος /η

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ: Απόφοιτος Δημοτικού

Απόφοιτος Γυμνασίου / Λυκείου

Απόφοιτος ΙΕΚ

Απόφοιτος ΤΕΙ – ΑΕΙ

Κάτοχος Μεταπτυχιακού / Διδακτορικού

5. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Εργαζόμενος

Άνεργος

6. ΑΝ ΕΡΓΑΖΕΣΘΕ, ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΕΙΣΘΕ; Στο δημόσιο τομέα

Στον ιδιωτικό τομέα

Ως ελεύθερος επαγγελματίας

Β ΜΕΡΟΣ

**7. ΕΙΣΤΕ ΠΑΡΟΧΟΣ, Ή ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ;**

Πάροχος

Καταναλωτής

**7.1. ΑΝ ΕΙΣΤΕ ΠΑΡΟΧΟΣ, ΣΕ ΠΟΙΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΕΙΣΤΕ;**

Θέατρο

Παραδοσιακές Εκδηλώσεις

Συναυλίες

Αθλητισμό

Χορό

Άλλο

Περιγράψτε:

**7.2. ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΟΙ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ
ΠΕΡΙΟΔΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ;**

ΝΑΙ

ΟΧΙ

7.3. Η ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

8. ΑΝ ΕΙΣΤΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ:

8.1. ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΕΤΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ;

1 – 2 φορές το μήνα

3 – 4 φορές το μήνα

5 – 6 φορές το μήνα

Περισσότερες από 7 φορές το μήνα

8.2. ΠΟΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ;

Θέατρο

Παραδοσιακές Εκδηλώσεις

Συναυλίες

Αθλητισμό

Χορό

Άλλο

Περιγράψτε:

8.3. ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ;

Πάρα πολύ

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

Γ ΜΕΡΟΣ

9. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΩΣ Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΑΙΖΕΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ;

Πάρα πολύ

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

10. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΕΡΓΟΣ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

10.1. ΕΑΝ ΝΑΙ ΜΕ ΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ;

Με χρηματοδότηση

Με ενεργή συμμετοχή στις εκδηλώσεις

Με συμμετοχή στην οργάνωση εκδηλώσεων

Άλλο

---

11. ΕΙΣΤΕ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΕΙ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΕΤΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ;

Πάρα πολύ Πολύ Αρκετά Λίγο
Καθόλου

12. Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

13. ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ;

Πάρα πολύ Πολύ Αρκετά Λίγο
Καθόλου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. Μπιτσάνη 2004 : Μπιτσάνη Π. Ευγενία, *Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη, Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και Πολιτιστικού προϊόντος*, (Εκδόσεις ΔΙΟΝΙΚΟΣ), Αθήνα, 29.
2. Παπακωνσταντινίδης 1993 : Παπακωνσταντινίδης Λ., *Αγροτουρισμός, Σταθμός στο Δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη*, (Εκδόσεις ΔΩΡΙΚΟΣ), Αθήνα, 9.
3. Παπακωνσταντινίδης 2001 : Παπακωνσταντινίδης Λ., *Τουρισμός – Αγροτουρισμός και Τοπική Ανάπτυξη*, (Σημειώσεις), 2001, 2 – 32.
4. Lickorish – Carson 2004 : Lickorish L. J. – Carson L. J., *Μία εισαγωγή στον Τουρισμό, Τουρισμός και Αναψυχή*, (Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ), Αθήνα, 9 – 265.
5. Φ.Ε.Κ. : Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως, Τεύχος 2^ο, αρ. Φύλλου 715.
6. Φ.Ε.Κ. : Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως, Τεύχος 2^ο, αρ. Φύλλου 882.
7. Καλογιάννης : Καλογιάννης Ι., *Υλικό παρουσιάσεων μαθήματος Ανάπτυξη και Επιχειρησιακά Προγράμματα Δήμων*. ΤΕΙ Καλαμάτας, εξάμηνο ΣΤ'.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

8. www.agioitheodoroi.com
9. www.korinthia.net
10. www.realestate-academy.gr
11. www.go-online.gr , Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ».

12. www.google.gr (http://europa.eu/pol/cult/index_el.htm)

13. www.voros.gr

14. www.wikipedia.gr

15. www.e-istos.gr